Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 19 (14345) | 1974 оной январиин 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ

1973—1974 ОНУУДАЙ МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ ЭРХИМ hАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙ ОРОХЫН ТҮЛӨӨ ФЕРМЭ, БРИГАДА, ОТДЕЛЕНИНҮҮДЭЙ ХООРОНДО ДЭЛГЭРhЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

1973—1974 онуудай малай үбэлжэлгые эрхим hайн бэлдхэлтэйгээр угтахын түлөө фермэ, отделени, бригадануудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет хаража, тусхай тогтоол абаба.

Нийтын адууhа малай үбэлжэлгэдэ эрхим hайн бэлдхэлтэйгээр ороhон фермэ, бригада, отделенинүүдые КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар, 200 түхэриг мүнгөөр шагнаха гэжэ шиидхээ. Эдэ коллективүүдые нэрлэбэл:

Баргажанай аймагhаа

Уланай колхозой hү hаалиин 3-дахи фермэ (бригадирынь Н. А. Соломинский), Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермэ (бригадирынь Ц. Бубеев).

Бэшүүрэй аймагhаа

Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермэ (бригадирынь В. Паньков), «Победа» колхозой hү hаалиин фермэ (бригадирынь А. А. Плюснина), «Дружба» колхозой hүнэй фермэ (бригадирынь Д. Новокрещенных), Бэшүүрэй совхозой hү hаалиин хоёрдохи фермэ (бригадирынь А. Г. Сахарова).

Зэдын аймагhаа

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай hүнэй фермэ (бригадирынь А. А. Югова), «Мир» колхозой хониной фермэ (бригадирынь С. А. Сыденов), «Коммунизм» колхозой хониной фермэ (бригадирынь В. Р. Дабаев).

Яруунын аймагhаа

«Юбилейный» совхозой нэгэдэхи отделени (эрхилэгшэнь В. И. Лукашонок), Яруунын совхозой hү hаалиин фермэ (бригадирынь Г. Тугмитов), Нарhатын колхозой hүнэй фермэ (бригадирынь Б-Д. Ж. Нимаев).

Загарайн аймагhаа

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермэ (бригадирынь Д-Х. Ж. Максарова), Эрхирэгэй совхозой hү hаалиин гурбадахи фермэ (бригадирынь Е. И. Шульгина), XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермэ (бригадирынь М. И. Бутков).

Захааминай аймагhаа

Дүтэлүүрэй совхозой Үлэнтын отделени (эрхилэгшэнь П. Н. Базарон), СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Сагаан-Мориной 3-дахи отделени (эрхилэгшэнь Ц. Ц. Цыренов.

Кабанскын аймагhаа

Байгалай совхозой Нюкска hүнэй фермэ (бригадирынь Г. К. Ананин), Кабанскын совхозой Шигаевска hүнэй фермэ (бригадирынь В. М. Кузнецов), «Шергинский» совхозой Быковско hүнэй фермэ (бригадирынь П. С. Пуховской), Ойморой совхозой Хударын гахайн фермэ (бригадирынь В. А. Серебренников), Байгалай совхозой Береговско hүнэй фермэ (бригадирынь Е. П. Стансупова).

Хэжэнгын аймагhаа

Хэжэнгын совхозой 1-дэхи отделени (отделениие эрхилэгшэ Б-Х. Д. Жамьянова), Хэжэнгын совхозой 2-дохи отделени (отделениие эрхилэгшэ Ц-Д. Д. Дубшанов), Чисаанын совхозой Михайловкын hүнэй фермэ (бригадирынь П. А. Пархоменко), «Первомайский» совхозой Вознесеновкын hүнэй фермэ (бригадирынь Н. П. Усачев).

Хурамхаанай аймагhаа

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Элhэнэй отделени (отделениие эрхилэгшэ Г. Е. Галсанов), Аргатын совхозой Булагай hүнэй фермэ (бригадирынь Б.-Ц. О. Аюшин), Дэрээнэй совхозой Аллын hүнэй фермэ (бригадирынь В. С. Цыбиков).

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

АГУУЕХЭ ЛЕНИНЭЙ ДУРАСХААЛДА

Коммунис партиин, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэд январиин 21-дэ — Владимир Ильич Ленинэй нүгшэhөөр 50 жэлэй ойн үдэр — агууехэ вождиин мавзолейдэ орожо, венок табяа. Веногой улаан лентэ дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: «Сэсэ мэргэн вождь ба багша Владимир Ильич Ленидэ. КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет».

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Б. Н. Понамарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев минутын турша соо дуутай байжа, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үндэhэ hуури табигшын арюун дурасхаалые ёhолон хүндэлбэ.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор В. Э. Дымшиц, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков болон бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад эндэ байлсаа.

В. И. ЛЕНИН—АГУУЕХЭ ТЕОРЕТИК, АЖАЛ ЯБУУЛАГША

Научна конференци Москвада болобо

Советскэ Союзай Коммунис партиин эдэбхитэй ажал ябуулга — Ленинэй суртал hургаалай бодото бэелэлтэн. «Ленинэй суртал hургаал, хэрэг хэтэдээ мүнхэ» гэhэн конференци хоёр үдэрэй турша соо Москвада болобо. Энэ конференци дээрэ хэгдэhэн элидхэлнүүд, хэлэгдэhэн үгэнүүд дотор нимэ бодол гүнзэгыгөөр нэбтэрэн гарана. Эрдэмтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, нийтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

Январиин 21-дэ конференциин хүдэлмэри гурбан секцидэ үнгэрөө. «Ленинизм — Коммунис партиин ажал ябуулгын теоретическэ эшэ hуури болоhон» — энэ асуудалые КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдта хүдэлмэрилhэн секцидэ хабаадагшад зүбшэлжэ байна. Марксизм-ленинизмын институдай директорэй нэгэдэхи орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор П. А. Родионов «Партиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай В. И. Ленинэй суртал hургаал ба тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлгэ» гэhэн элидхэл хээ. Совет арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд Ленинэй агууехэ хэрэгтэ партиин хизаарлашагүй үнэн сэхэ байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ. — Туйлаhан бүхы юумээрээ, манай Эхэ оронойе хүсэн түгэс, илагдашагүй болгоhон, Ленинэй суртал бодолоор гэрэлтүүлэгдэhэн бүхы юумээрээ омогорхонобди. Парти хүдэлмэришэн ангитай, бүхы ажалшадтай таhаршагүй холбоотой байхаhаа гадна, тэдэнэй олониитые hургажа, тэдэнhээ hуралсажа, шадаха байна гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Эгээл иимэhээ түрэл партимнай олон миллион хүн зоной дунда ехэ нэрэ хүндэтэй юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ hэн.

Марксизм - ленинизмын институдай директорэй орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор В. Я. Зевин, философиин эрдэмэй доктор Ю. Е. Волков, Марксизм-ленинизмын институдай В. И. Ленинэй зохёолнуудай секторые даагша, түүхын эрдэмэй доктор Г. Н. Голиков, тус институдай директорэй орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор А. Д. Педосов болон бусад элидхэлнүүдые хэбэ.

«Ленинизм ба суртал бодолой, соёлой теоретическэ асуудалнууд» гэhэн темэ зүбшэлhэн секци КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи нийтын эрдэмэй академидэ хүдэлмэрилhэн байна. Профессорнүүд В. А. Кадейкин, И. И. Грошев, Н. М. Кейзеров, Н. Е. Овчаренко, доцент К. И. Варламов гэгшэд элидхэлнүүдые хэхэдээ, Ленинэй суртал hургаалнуудые олоной дунда дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ, марксизм-ленинизмын hургаалые саашадань хүгжөөн баяжуулха гээшэ гол шухала зорилгонуудаймнай нэгэн болоно гээд Коммунис парти хододоо тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоно гэжэ мэдүүлбэд.

Искусствын партийна шэнжэ шанартай байха, мүнөө үеын суртал бодолой тэмсэл тухай Ленинэй суртал hургаалда суглааршад анхаралаа ехээр хандуулба. Профессорнүүд Ю. А. Лукин, С. М. Петров, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. А. Дмитриев, уран зохёолшо М. П. Прилежаева эдээн тухайда хэлээ.

«Коммунис парти — СССР-тэ социализм ба коммунизм байгуулгые зориг-жуулагша, эмхидхэгшэ» гэhэн темэ зүбшэлhэн секциин заседани КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ hургуулида болобо. ВПШ-гай ректор, профессор Е. М. Чехарин «В. И. Ленин — агууехэ теоретик, ажал ябуулагша» гэhэн элидхэл хээ.

Ленинэй суртал hургаалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, хүгжөөн баяжуулха талаар КПСС-эй баян дүршэлые аха дүү Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд, эрхэ сүлөөгэй, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд хэрэглэнэ гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. КПСС-эй Центральна Комитедэй, тэрэнэй ленинскэ Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эдэбхитэй, ашата үрэ ехэтэй гадаадын политическэ ажал ябуулга олоной hайшаалда хүртэнэ.

Энээгээр научно-теоретическэ конференци хүдэлмэрээ дүүргэбэ. (ТАСС).

П. Н. Демичев Москвадаа бусаба

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев январиин 21-дэ Москвадаа бусажа ерэбэ. (ТАСС).

ГОЛ ЗОРИЛГОНЬ—3000 КИЛОГРАММ

Үглөөдэр мүнөөдэрэйхиhөө hайнаар ажаллаад байгаа hаамнай, манай түсэбүүд дүүргэгдэхэhээ гадна, үлүүлэн дүүргэгдэхэ. Жэлэй түрүүшын үдэрhөө эмхитэй hайнаар ажаллабал, халаанай, hарын, кварталай түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгэ коллектив бүхэндэ, хүдэлмэришэн бүхэндэ хуулита болохо ёhотой.

(Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгаhаа)

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтые тодорхойлхо байгша оной богоhо алхахын урда тээ Улаан-Удын аймагай ажахынууд hү, мяха, нооhо, үндэгэ абаха, гүрэндэ тушааха үнгэрhэн гурбан жэлэйнгээ даабари сүм бэелүүлжэ, ехэхэн илалта туйлаа.

Гэбэшье ошоошо жэлэй дүнгүүдые харахада, тус аймаг hү hаажа тушааха даабаряа 96 процент дүүргэжэ, арадай ажахын түсэб бэелүүлэнгүй үлэшоо. Ушарынь гэхэдэ, нёдондо мүрысөөндэ орлоhон hаалишад бултадаа нэгэ жэгдэ оролдосотойгоор ажаллаагүй, ушарhан дутагдалнуудаа дары усадхажа, зохихо хэмжээ саг соогоо абаагүйн элирэнхэй. Жэшээлбэл, колхоз, совхозуудай, учхозой ба ОПХ-гай зарим түрүү hаалишадай жэлдээ үнеэн бүриhөө 3000-hаа 5000 килограмм хүрэтэр hү hаажа байхадань, нүгөөдүүлынь оройдоол 1500 килограммhаа дээшэ гараагүй байха юм.

Энэ хоёр дүнгүүдэй хоорондоо иимэ ехэ алгасаатай байhанай ушар шалтагые элирүүлхэ зорилготойгоор hаяхан КПСС-эй райкомдо дүшөөд түрүү hаалишад сугларжа хөөрэлдөө. Энэ уулзалгада хабаадалсаhан hаалишад үгэ хэлэхэдээ, гол түлэб усадхагдаагүй дутагдалнуудаа, хэрэглэгдээгүй арга нөөсэнүүдээ тон тодорхойгоор хэлсэhэн байна. Уулзалга дээрэ дүй дүршэл, хэжэ байhан ажал тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн «Байкал» учхозой суута hаалишан, Ленинэй хоёр орденто **Л. Н. Седых**, «Искра» колхозой үнинэй hаалишан **А. С. Хромых**, «Маяк» колхозой түрүү hаалишадай нэгэн **Е. Ермакова** гэгшэд гол түлэб үнеэн бүриhөө hү ехээр hааха, малаа яажа харууhалха ба гунжадые ашаг шэмэ ехэтэй үнеэн болгохоор бэлдэхэ тухай угаа hонирхолтойгоор хэлээ.

Суута hаалишан Л. Н. Седых гэгшын ажалладаг «Байкал» учхоз урзанда жэл үнеэн бүриhөө 4350 килограмм hү абаhан hаа, нёдондо 4450 килограммда хүргөө. Тиихэдээ 3 hаалишадынь 5 мянга гаран килограмм hү hаажа, абаhан уялгаяа үлүүлэн дүүргэhэн байна.

— Фермымнай ажал хүсэд оньhожоруулагдаагүй. Ехэнхи ажалаа бар хүсөөрөө бүтээдэгбди. Мүнөө жэл малай эдихэ тэжээл яhала элбэг. Бидэ тэжээлыень заабол буйлуулан бэлдээд үгэнэбди. Иигэжэ эдюулхэдэ гансаhье гамтайгаар гаргашалагдадаг бэшэ, мүн нилээд ашагтай байдаг, — гэжэ Любовь Николаевна Седых хөөрөө.

Дээрэ дурсагдаhан гурбан эрхим hаалишад hү ехээр hааха түрүү дүршэлөө дэлгэхэдээ, гол түлэб гүүртэдээ гунжадые hайнаар харууhалжа бэлдэхэ, уялгата ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха тухай тогтоо. Ушарынь хадаа «Байкал» учхоздо, «Искра», «Маяк» колхозуудта малай, нэн түрүүлэн үнеэдэй үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдадаг байна. Тиихэдээ hаалишан бүхэн өөрынгөө үнеэнhээ абтаhан тугалнуудаа тусгаар номерлон тэмдэглэжэ абадаг, hүүлээрнь хоёр-гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, тэдэ гунжануудаа өөhэдөө танижа абаад, hайн, ашаг шэмэ ехэтэй үнеэн болгожо бэлдэдэг гуримтай. Тиимэhээ үнеэдэйнь ашаг шэмэ жэл бүри дээшэлжэ, үтэлжэ гү, али үбшэлжэ голодоhондо гаргагдаhан малынь hайн гунжадаар hэлгэгдэдэг байна.

Үнеэдээ тус тустань амяарлан, тусхай рационоор хооллуулхада hү hаали горитой дээшэлдэг юм гэжэ Ивалгын ОПХ-гай үнинэй hаалишан **Бимба Ринчиновна Гомбоева** тэмдэглээ.

Удаа дараалан үгэ хэлэhэн hаалишад **Анна Мартышина** («Авангард» колхоз), **Мария Мисникова** (Калининай нэрэмжэтэ совхоз), **Мария Пурбуева** («Заветы Ильича» совхоз), **Агафья Суслова** (Оронгын совхоз), **Светлана Иванова** (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), **Агафья Русина** («Восход» колхоз) гэгшэд гүүртынгээ, мүн ажахы доторхи дутагдалнуудаа, hанамжа дурадхалнуудаа дуулгаа.

1500 5000 хоёрой дундахи илгаа юун дээрэhээб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, олохон ажахынуудай hаалиин гүүртэнүүдтэ ашаг шэмэ ехэтэй үнеэдhээ гараhан тугалнууд тусгаар номерлогдожо, тэмдэглэгдэдэггүй гэхэ гү, али үнеэдэй үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри муугаар ябуулагдадаг байба. Жэшээлбэл, «Авангард» колхозой Анна Мартышинатай ажалладаг гүүртэдэ абтаhан тугалнуудынь номерлогдодоггүй байхаhаа гадна, үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэринь hула табигданхай юм. Иигэжэ үүлтэр hайжаруулха ажалаа эмхигүйгөөр ябуулhандань hаалишадынь, мүн мэргэжэлтэдыншье шэнэ гунжадайнгаа анханда ямар үнеэнэй түл байhыень мэдэнэгүй бшуу.

hүрэг үнеэдэйнгээ ашаг шэмые доошолуулангүй улам нэмээжэ байхын тула ажахы бүхэн гунжадай тусхай гүүртэ эмхидхэхэ гү, али hүтэй үнеэнhээ абтаhан тугалаа hайнаар хаарууhалжа, ашаг шэмэ ехэтэй үнеэн болгохые оролдохо болоно. Хэрбээ иимэ хүдэлмэри ябуулаагүй hаань, hүтэй үнеэдынь жэлэй ошохо тума үтэлжэ, голодоhондо гаргагдахадаа, саананиь ашаг шэмэ ехэтэй малынь үндэhөөрөө үсөөржэ захалха байна бшуу.

Гурбадахяар, энэ уулзалгада хабаадалсаhан hаалишад гүүртынгээ малшадай ажалай журам бэхижүүлхэ, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ тухай тогтон, дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө. Эдэ hаалишадай мэдүүлhэнэй ёhоор, зарим гүүртэнүүдтэ hаалишадай журам тон hула байхаhаа гадна, тэдэнэртэ ямаршье эрилтэ табигдадаггүй байба. Энээн тухай Ивалгын ОПХ-гай hаалишан Бимба Гомбоева иигэжэ хэлээ:

— Урзанда манай ОПХ-гай 7 hаалишан 3 мянганай хилэ дабажа, горитойхон амжалта туйлаа hэн. Харин нёдондо энэ илалтаяа батадхажа шадаагүйбди гэхэ гү, али 3 мянганай хилэ дабагшаднай хоёр дахин хороо. Энээнэй шалтаг гэхэдэ, гүүртэнүүдтэ ажалай журам hуладажа, hаалишад абаhан уялга, түсэбөө дүргэхые оролдоногүй, — гэбэ.

Иигэжэ ажахы бүхэнhөө сугларжа уулзаhан hаалишад дүй дүршэлөө хөөрэжэ, ушарhан дутагдалнуудаа нюуса нөөлтэгүй элирүүлжэ, партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюу болгон, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абабад. Тиихэдээ аймагай колхоз, совхозуудай hаалишад жэлдээ үнеэн бүриhөө 3000 килограмм, Ивалгын ОПХ-гай hаалишад — 4000 килограмм, «Байкал» учхозойхид — 5000 килограмм hү haахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, улам шударгыгаар ажаллахыень бүхы малшадые уряалбад. Мүн энэ уулзалгада партиин Улаан-Удын райкомой нэгэдэхи секретарь **К. К. Шомоев**, КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов** гэгшэд байлсажа, үгэ хэлээ.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ивалгын ОПХ-гай hаалишад (зүүн гарhаа) Ц-Д. Цыбикова, Д. Очирова, Б. Р. Гомбоева гэгшэд; «Байгал» учхозой hаалишан Л. Н. Седых; Уулзалгын үедэ.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

МҮРЫСӨӨГӨӨ ӨӨhЭДӨӨ ШАЛГАНА

hүүлэй жэлнүүдтэ Зэдын аймагай ажахынуудай малшад, таряашад туйлаhан амжалтаяа улам батадхажа, мал ажалай ба газар таряалангай продуктнуудые бүри ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр тушаадаг болохо зорилготой. Мүнөө өөhэд дундаа ябалсажа, хэжэ байhан ажалаа шалгадаг, дутагдалнуудаа элирхэйлдэг заншалтай болонхой. hаяхан Доржи Банзаровай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай hаалишад сугларжа, өөhэдынгөө ажал шалгалсаба. Тиихэдээ үбэлэй үедэ hү hаалияа дээшэлүүлхэ ямар аргануудтай байhанаа хаража үзэhэн байна. Жэшээнь, hүүлэй үедэ хододоо гээгдэжэ ябаhан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишад hая тугаллаhан үнеэдээ hайнаар hааха, тэжээлыень буйлуулжа эдюулхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг байгаа. Энэ шалгалтын үедэ, мүн эндэ үнгэргэгдэhэн hаалишадай зүблөөн дээрэ дутагдалнуудынь элирүүлэгдэжэ, усадхагдахаар хэлсэгдээ. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишад hүүлэй үдэрнүүдтэ hү hаалияа эрид дээшэлүүлбэ. Үнеэдээ бүлеэн уhаар уhална, буйлууlhан тэжээл үгэнэ, hайнаар харууhална, ариг сэбэрые наринаар сахидаг болонхой.

Энэ зүблөөнэй урда тээ аймагай бүхы ажахынуудай hаалишад, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд Сэлэнгын аймагай суута hаалишан Надежда Тадвашкинагай хүдэлмэриин дүй дүршэл шудалжа, ажалдаа нэбтэрүүлхэ гэжэ хэлсэhэн байна.

Иигэжэ өөhэд хоорондын шалгалта хадаа гансашье дутагдалнуудые элирүүлнэ бэшэ, мүн түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэтэй байhанаа харуулаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай мүрысөөтэ ажахынуудай дунда шалгалтанууд үргэлжэлhөөр.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Шалгалта юу харуулааб

АЖАЛДАА ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА...

hүүлэй жэлнүүдтэ республикын олонхи аймагуудта хурьгад февраль — март hарада абтадаг болобошье, Хоридо урдынхидаа адли хонид январьда хурьгалуулагдана. Мүнөө эндэхи Үдын совхозhоо бэшэ бүхы ажахынуудта хурьга абаха хүдэлмэри түлэг дундаа.

Тиимэhээ аймагай совхозуудта түл абалгадаа хэр бэлдхэлтэйгээр ороо ааб гэжэ шалгаhан байнабди. Юрэнхы дээрэнь абаад үзэхэдэ, эндэхи хонишод энэ харюусалга ехэтэй хүдэлмэридөө урда жэлнүүдэйхиhээ нилээд hайнаар бэлдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Нэн түрүүлэн, үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэгдээ. Жэшээнь, Үдын совхозой ахалагша хонишон Л. З. Найдановай отарада 301 центнер үбhэн, 266 центнер зелёнко, 350 центнер hолоомон үгтэhэн байна. Тэрэнhээ гадна эхэ хонин бүридэ үдэртэ 250 грамм таряа талханай зүйл үгтэнэ. Гадна хурьгадта тэжээл хубаарилагдана.

Иимэ ехэ тэжээл гансахан энэ отарада хүртөө бэшэ, мүн бусад отаранууд тэжээлээр hайса хангагданхай.

Аймагай ажахынуудта hүүлэй жэлнүүдтэ хонидой байра, хонишодто гэр, худаг гэхэ мэтэ барилга ехэ хэгдэhэн байна. Энэ хүдэлмэри илангаяа Анаагай совхоздо hайнаар ябуулагдана. Эндэ отаранuудта барилга хэхэ тусхай бригада ажалладаг. Жэлдээ эхэ хонидой адагынь гурбан байра баридаг. Хонишодынь бүхыдөө hайн гэрнүүдтэй болонхой. Үдын совхоз хонидой түхэреэн байра барижа захалаа.

Теэд бүхы юумэн элбэг тэжээлhээ, hайн байраhаа болодог бэшэ, мүн хонишодой оролдолго, эдэбхи үүсхэл, шадабари ехэ хэрэгтэй. Дүршэл шадабари ехэтэй хонишодшье эндэ олон. Суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Н. Тогмитова үнгэрэгшэ жэлдэ Үдын совхозой эгээн муу отара даажа абаhан юм. Отарадань голодоhондо гаргагдаха 17 туранхай хонид бии hэн. Теэд хонишод бэрхэшээлhээ сухарнагүй. Бүхы хонидоо гарзагүйгөөр ондо оруулжа, 100 хонин бүриhөө 107 хурьга томо болгоhон жэшээтэй.

Н. Л. Тогмитовагай, тэрэнэй нүхэр Б-Д. Ц. Гончиковой отарын үлүү талань юуб гэхэдэ, эдэнэр тэжээлээр дуталдадаггүй, тэрэниие өөhэдөө бэлдхэжэ абадаг гуримтай. Бригададань 37 гектар сабшалан даалгагданхай. Хонишод тэндээ гектарай 1,5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа, нёдондо 640 центнер үбhэ бэлдхээ гэхэ гү, али хонин бүридэ 1 центнер үбhэн хүртэхэ болоно.

Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ хонишодой харюусалга бүри дээшэлүүлэгдэхэ ушартай. Юуб гэхэдэ, аймагай совхозуудта эхэ хонидые үрэжүүлхэ түсэб дүүргэгдээгүй байhаар. Даабариин ёhоор 55600 эхэ хонид үрэжүүлэгдэхэ байгаа hаа, мүнөө 54260 хонин үрэжүүлэгдэнхэй. Энэ ушарта түл абаха түсэбөө хүсэлдүүлхын тулада 100 хонин бүриhөө адагынь 90 хурьга абаха хэрэгтэй. Теэд нёдондо 100 эхэ хонин, эмэ түлгэ бүхэнhөө миил, 74 хурьган абтаа hэн.

Хони үрэжүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй байhан сагта нэгэшье хурьга гарзада оруулангүй түлжүүлхэ эрилтэ табигдана. Аймаг дотор жэшээ абамаар, дүршэл ехэтэй хонишод олон. Ахалагша хонишод О. Т. Тагаров, С. Н. Сойжинов, Г. Д. Доржиева гэгшэд үнэхөөр бэрхэ хонишод. Эдэнэр ямаршье жэлдэ 100 хонин бүриhөө 100-hаа үсөөн хурьга абадаггүй. Зүгөөр нёдондо Анаагай совхозой хонишодой 21 бригадын оройдоо 7-ниинь хурьга абаха, түлжүүлхэ, нооhо хайшалха социалис уялгаяа дүүргэhэн байха юм. Тиин хонидой байра, хонишодой ажаллаха арга боломжонууд бүхы бригаданuудта адли, харин ажалайнь дүнгүүд ехэ илгаатай байнал.

Мүнөө жэлдэшье энэ илгаань бага болохо байhаниинь найдабаригүй. Юуб гэхэдэ, Анаагай совхоздо түл абалгада hайса бэлдээгүй бригаданууд олон дайралдана. Онинноборскын отделениин хонишон И. Папкинай отарада байрань заhагдаадүй. Дээдэ-Тайлсын совхоздо ахалагша хонишон А. Кайзерай эхэ хонидоо байлгаха байрань баригдажа хүсэд дүүрээдүй.

Үдын совхозой хонишодой ажал тухай онсо тогтохоор. Энэ ажахыда түл абалгадаа hайса бэлдээгүй отаранууд олон. Илангаяа ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй талаhаа хэгдэхэ ёhотой хүдэлмэри гээгдэлдэ оронхой. Шалгалтын бригадын ябаhан лэ отарада дизенфекци хэгдээгүй, хонидой байра сагаадагдаагүй, хаанашье ветеринарна аптечкэ байхагүй. Мүнөө үедэ отара бүхэндэ хонидой үбшэлхэ, үхэл гарзада орохо ушар үзэгдэhөөр. Энэ ушарта ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй туhаламжа ехэ хэрэгтэй бшуу.

Үдын совхозой хонишодые эд хэрэгсэлээр хангаха хэрэг мууса эмхидхэгдэнхэй. Олон ушарта хонишод хилээмэн, дабhан, тамхин гэхэ мэтэ шухала хэрэгтэй юумээр дуталдана. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энээниие бэеhээ зайлуулхые хүсэдэг. Мүн совхозрабкоопой хүтэлбэрилэгшэд отарануудаар эд хэрэгсэл зөөхэ автомашина байхагүй гэhэн шалтаг урдаа баряад hуудаг. Ушар иимэhээ хонишод хилээмэ абахаяа Удинск, Дээдэ-Тайлса, Хори ошожо, хайран сагаа алдана.

Түл олоор абаха халуун хаhа ерэнхэй. Жэшээнь, Анаагай совхозой ахалагша хонишон Пунсык Жамбаловай отарада 300-гаад хурьган абтаад байна. Тиимэhээ отара бүхэндэ бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхажа, хурьгадаа hайнаар абаха гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг мүн.

Шалгалтын бригадада хабаадагшад: Г. САНЖИЕВ, Хориин аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ; С. ЦЫДЫПОВ, республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор; А. РЫЖКОВ, «Правда Бурятии» газетын корреспондент.

МЭРГЭЖЭЛТЭДТЭ — ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

Партийна ажабайдал

Хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ научно-техническэ дэбжэлтые хурдадхаха эрилтын эрид шууд табигдаад байха үедэ мэргэжэлтэдэй бэелүүлхэ үүргэнь бүри үргэдэнэ, харюусалгань улам дээшэлнэ. Тэдэнэр хадаа партиин экономическа политикые гүнзэгыгөөр ойлгоһон, эрдэм, наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ажал хэрэгтээ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, һайн үрэ дүн туйлаха гол уялгатай. Үйлэдбэриин ёһотойл технологууд, бэрхэ эмхидхэлшэд байха зэргэтэй гээшэ. Энэ асуудалда КПСС-эй XXIV съезд ехэ анхарал хандуулһан байна. Тиихэдэ партиин Центральна Комитет тус асуудалаар КПСС-эй Алтайн крайкомой тоосоо шагнажа, тусхай тогтоол баталан абаа һааб даа. Энэ документ дотор мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриие партийна талаар хүтэлбэрилхэ һургаал заабари тодорхойлогдоһониинь мэдээжэ.

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз олон һалбаритай томо ажахы гэжэ аймаг соогоо тоологдодог. Жэлдээ дунда зэргээр 1,5 миллион гаран түхэригэй олзо оруулдаг юм. Колхозоймнай гэшүүд табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл хахад соо дүүргэжэ, даабариһаа үлүүлэн 7.300 центнер мяха, 6.100 центнер һү, 165 центнер нооһо болон бусад продуктнуудые гүрэндөө худалдахаа гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ сагай уларилай бэрхэтэйшэг байбашье, колхознигууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэднай таряан ажалай болон мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абадаг, гүрэндөө ехээр бэлэдхэдэг болохо талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Гүрэндэ һү, нооһо, хартаабха, үндэгэ худалдаха гурбан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, ороохо тушаалга 91,6 процент, мяха — 97,5 процент болоо.

Хүдөө ажахын 30 шахуу мэргэжэлтэд манай колхоздо ажалладаг. Тэдэнэр бултадаа дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэһэн, ёһотойл эрдэмтэ мэргэжэлтэд юм. Дааһан хэрэгтээ эдэбхитэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Мэргэжэлтэ бүхэн өөрын түсэбтэй. Тэрэнь коллективтээ зүбшэгдэжэ, партбюрогой шиидхэбэреэр баталагдадаг байна. Колхозой партийна организаци хадаа өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые алтан жасамнай гэжэ тоолодог гээшэ. Тиимэһээ имагтал тэдэнэртээ түшэглэн үйлэдбэреэ эрхилдэг, али бүхы талаһаань тэдэнэрээ дэмжэдэг, зүбөөр хэрэглэхые оролдодог байнабди. Мэргэжэлтэдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлгэдэ, культурно-ажаһуудалайнь эрилтые гүйсэд хангалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Мэргэжэлтэ бүхэн хамтын суглаанай шиидхэбэреэр колхозой гэшүүнээр абтадаг, байра байдалаар, гэр шадарай газарай участогаар, хубиин малаар хүсэд хангагдадаг юм. Ажахын ахамад мэргэжэлтэдтэ хүнгэн машина, дунда зэргынхидтэ мотоцикл үгтэнхэй.

Ушар нимэһээ манай ажахыда хүдэлхөөр ерэһэн мэргэжэлтэдэй һөөргөө бусаха, ондоо тээшээ ошохо, ямар нэгэн шалтагаанаар һэлгэгдэхэ ушар тохёолдодоггүй. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада оройдоол нэгэ хүн (главна зоотехник байһан) О. Ш. Бубеев гэр бүлын хүндэтэй шалтагаанаар нютагаа бусаа һэн. Тиихэдэ ветеринарна врачаар хүдэлжэ байһан А. Т. Антабаев Суулгын совхозой главна врачаар, Г. П. Ангаров аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна экономистаар, В. В. Селезнев республикын Хүдөө ажахын министерствын главна бухгалтераар дэбжүүлэгдээ.

Үйлэдбэриин технологууд, эмхидхэлшэд гэһэн хүндэтэ нэрэдээ хүрэмөөр хүдэлдэг мэргэжэлтэд колхоздомнай олон. Тэдэнэй дундаһаа Буряадай АССР-эй габьяата агроном С. Е. Брылев, инженернүүд Р. Ф. Афанасьев, И. Т. Варфоломеев, ветфельдшер Н. Ф. Калашников, главна экономист С. С. Брылев болон бусадые онсолон нэрлэмээр. Урданай коммунист Савелий Евсеевич Брылев колхоздоо хорёод жэлэй туршада главна агрономоор хүдэлжэ байнхай. Тэрэ үйлэдбэриин технолог, бэрхэ эмхидхэлшэ байхаһаа гадна, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ хэжэ байдаг гээшэ. Агроном-семеновод Н. Е. Варфоломееватай хамта Обор гэжэ газарта эртэ эдеэшэдэг «бирюсинка» сортын шэниисын үрэһэ туршажа байнхай. Тиихэдэ главна инженер Родион Филиппович Афанасьевай хүтэлбэри доро ажахын урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод малай фермэнүүдтэхи хүшэр хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулжа шадаһаараа малшадай зүгһөө магтуулдаг. Жэшээнь, гахайнуудта тэжээл үгэхэ, шэбхэ шабааһыень гаргаха гар хүдэлмэриие гүйсэд оньһожоруулһаар хоёр жэл болобо. Энээнэй ашаар энэ фермэһээ гурбан хүн сүлөөлэгдөө, хэдэн мянган түхэригэй алмалта, арьбалалта хэгдээ. Ажахын гахайшад мүнөө жэлдэ 1180 центнер хямда сэнтэй тарган гахайн мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Гахай бүхэн дунда зэргээр 90—100 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаа. Һүхэн сооһоо силос абаха ажал мүн лэ оньһожоруулагдаа. Урдань һаалишад, үхэршэд хүршэһэн силосээ һүхөөр сабшажа абадаг һаа, мүнөө хэрэгтэй тэжээлээ түхэреэн хюрөөгөөр хэдэн минута соо хюрөөдэжэ абадаг болоо бшуу. Тэрэ хюрөөнь зайн галай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг.

Ажахын һалбари бүхэнэй үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэһөөр эрхилжэ, экономическа һайн үрэ туйладаг болохо гэһэн эрилтэ мэргэжэлтэ бүхэндэ мүнөө табигдана. Теэд мэргэжэлтэ бүхэнэй шадабари, эдэбхи хэшээл, эмхидхэхы онол арганьадли бэшэ ааб даа. Хүн бүхэнэй дүй дүршэлһөө, ухамай бэрхэ байһанһаа, өөрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхын түлөө үргэлжэ эрмэлзэжэ ябадагһаа ехэ юумэнэй дулдыдаха байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ мэргэжэлтэдэй дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулха, моральна, материальна талаар тэдэниие урмашуулха, харюусалгыень дээшэлүүлхэ, аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаха һайн эрхэ байдал байгуулха асуудалнуудта партийна организаци анхаралаа саг үргэлжэ хандуулдаг байна.

Манай агроном, зоотехник, ветеринар, инженер, механик болон бэшэ мэргэжэлтэ бүхэн мүнөө үедэ ямар эрилтын табигдажа байһые һайн мэдэнхэй. Элдэб янзын мэдээ суглуулга, бэшэлгэ дээрэ һуужа, үнэтэ сагаа барадаггүй, харин эхэнхи ажал ябуулгаяа фермэ, гүүртэ, отара, бригада, поли дээрэ, мастерской соо үнгэргэдэг. Мэргэжэлтэ бүхэн өөрын творческо түсэбтэй. Тэрэ түсэбынь өөрынь хүдэлдэг коллективтэ зүбшэгдөөд, һүүлээрнь колхозой партбюро ба правлениин хамтын заседани дээрэ баталагдадаг.

Агроном Н. Е. Варфоломеева табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэл соо бэелүүлхэ өөрынгөө творческо түсэб соогоо овощой баян ургаса абаха зорилгоор хэдэн хэмжээ ябуулганууды хараалаад, тэдэнээ нэтэрүүгээр хүсэндэнь хүргэхые оролдоо юм. Нёдондоной ургасын хуряагдахада гектар бүриһөө 111 центнер гэхэ гү, али 1972 онойхиһоо хоёр дахин ехэ овощ абтаһан байха юм. Тиигэжэ колхознай урзанданайхида орходоо гурба дахин ехэ овощ бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа.

Мэргэжэлтэдэй өөрынгөө үмэнэхи түсэб, уялгаяа дүүргэөд байбалнь, моральна, материальна талаар урмашуулха гуримтайбди. Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдадаг, түлөөһэгүй путевко абажа, холын аяншалгада, Москвагай ехэ выставкэдэ ошодог гээшэ. Тиихэдэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөхэ хүсэлэнтэйгөөр дээдын органуудта зуурилшалга хэгдэдэг байна.

Мэргэжэлтэдэй өөрынь творческо түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ байһые партийна организаци хинан шалгажа байдаг, али бүхы туһаламжа үзүүлдэг. Ноябрь һарада партбюрогой заседани дээрэ главна агроном С. Е. Брылев, главна инженер Р. Ф. Афанасьев, экономист Л. Г. Калашников гэгшэд энэ талаар тоосоһон юм.

Саг үргэлжын партийна хиналта мэргэжэлтэдые журамтай болгодог, харюусалгыень шангадхадаг, үүсхэл ехэтэйгээр ажалладаг байхаар хүмүүжүүлдэг байна. Гадна тэдэнэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые, алдуу эндүүе саг соонь элирүүлжэ, залан заһаха, усадхаха арга боломжо олгодог шуу.

Мэргэжэлтэдые һургаха, дүршэл шадабарииень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор ябуулагдана. Мэргэжэлтэд болон дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд бултадаа хүдөө ажахын эрдэмэй аймагай арадай университедтэ һурадаг юм. Хоёр хүн хүдэлмэрилжэ байгаад дээдэ һургуулида заочноор һурана. Тракторай бригадын хоёр бригадир, главна инженер болон бусад хэдэн мэргэжэлтэд Улаан-Үдын хүдөө ажахын институт болон техникумдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлгын курс дүүргэжэ ерээ.

Нютагай хүтэлбэрилхы кадрнуудые, мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ колхозой правлени, партийна организаци һайна анхаралаа табина. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада зургаан хүн дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, үйлэдбэриин ёһотойл эрдэмтэ технологууд болонхой. Тэдэнэр колхозой стипенди дээрэ һураа. Мүнөө тэдэнэр колхоздоо хүдэлнэ. Үнинэй мэргэжэлтэд залуушуулые шефтээ абажа, өөһэдынгөө баян дүй дүршэлдэ һургана.

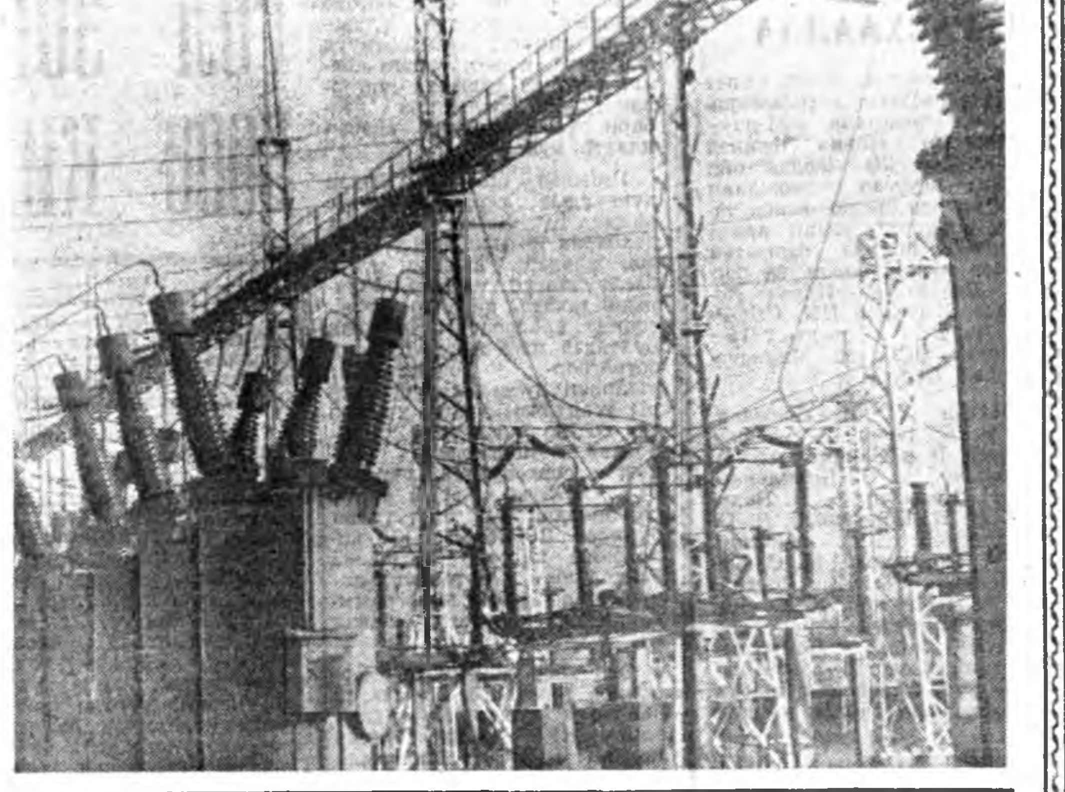
Мэргэжэлтэд бултадаа гурба һара соо нэгэ удаа партбюродо сугларжа, хэһэн хүдэлмэрингөө дүн согсолдог, саашанхи зорилгонуудаа хараалдаг. Гадна тэдэнэй өөрынь творческо түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ байһан тушаа, правлениин, партбюрогой зүгһөө ямар туһаламжын хэрэгтэй байһан тушаа нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн болодог. Нимэ хөөрэлдөөн тэдэнэртэ тон туһатай. Юуб гэхэдэ, нэгэ талаһаа мэргэжэлтэдэй нэрэ хүндэ, харюусалга дээшэлдэг, эдэбхи үүсхэлынь бадардаг, нүгөө талаһаа тэдэнэй ажал ябуулгые партбюрогой, правлениин зүгһөө хинан шалгаха, бодото туһаламжа үзүүлхэ арга олгоно бшуу.

Бидэнэй алтан жаса болохо хүдөө ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэдые партийна халуун анхаралаар хүреэлээд, али болохоор туһалаад байбал, тэдэнэр нэгэ газартаа үни удаан, аша габьяатайгаар ажаллаха байһаниинь дамжаггүй. Манай колхоздо хүдэлдэг гушаад мэргэжэлтэдэй арбаниинь ондоо тээһээ ерэһэн хүнүүд. Тэдэнэр манда нютагжанхай, гэр бүлэ болоно түбхинэнхэй.

Колхозой гэшүүд, мэргэжэлтэд юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө ажалайнгаа эршэ улам шангадхана.

А. КАЛАШНИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партбюрогой секретарь.

Татаурово тосхондо оршодог электрическэ подстанци Сибириин зайн галай системэдэ хабсаргагдаһанһаа хойшо Буряадаймнай хойто зүгэй нютагуудаар промышленна зайн гал ашаглагдажа эхилээ.

Түрхэ, Баргажанай-Адаг, Баргажан, Хурамхаан ба бэшэшье олон тосхонууд таһалгаряагүй зайн галай элшээр хангагдажа, ажалшадай ажабайдал һайжарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бурятэнергын РЭУ-гай диспетчерскэ пунктда «Север» гэһэн зайн галай хэр ябажа байһые диспетчер Р. П. Зверев шалгажа байна. (Зүүн гарһаа) Инженернүүд В. Бутин, Е. Согтоев гэгшэд ажал тухайгаа хөөрэлдэнэ. 2. Татаурово тосхон шадар байдаг зайн галай подстанци.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Үндэр шагналда хүртэгшэд

ТҮРҮҮШЫН ЗУУТАН

Хэдэн жэлэй саада тээ колхозой правлени Нима Цыденжапович Осохеевые хонишон болохыень дурадхаа һэн. Энэнһээ урда тээ тэрэ имагтал эбэртэ бодо мал харууһалжа ябаһан хүн юм. Үни удаан үхэршэноор хүдэлжэ, тэрэндээ яһала дүршэһэн, бэрхэ малшадай тоодо ороһон байгаа. Хонишон болохо гэһэн дурадхал абаад байхадаа Нима бага маргаба.

— Хари яалтай юм даа. Шадаха гээшэ гүб? Энэ ажалда оройдоо ябажа үзөөгүйб, — гэжэ тэрэ маргангяар хэлээ һэн.

— Нима Цыденжапович, та ажахымнай дүй дүршэлтэй малшадай нэгэн гээшэт. Нэгэ отара эзэгүй болоод байна. Тандаа найдана гээшэбди, — гэжэ правлениин гэшүүд хандаба. Тиигэжэ үхэршэн Нима Осохеев хонидые харууһалдаг болобо.

Хонишоной ажал хүндэ. Үдэр бүри таһалгаряагүй хүл дээрээ ябажа, тунга ногоондо үглөө эртэһээ үдэшэ болотор хонидоо адуулжа, энэ таатай сагые алдангүй хүшэ тамир абхуулхые оролдохош. Харин үбэлдөө хада уулын үбэрые зүбшан, саһа багатай, хагда һайнтай газар шэлэн бэлшээхэ хэрэгтэй. Зунай ааяма халуун, хура бороо, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн, саһан шуурган — хонишоной саг үргэлжын ханинар гэхэдэ алдуу болохогүй. Түрүүшын жэлдэ Нима Осохеевтэ хурьгадые даалгаа. Нүхэр Осохеев өөрынгөө нүхэр Сэдэн-Бальжар Дашеевна Ошороватай ажаллажа, ажахынгаа бэрхэ хонишодой дүй дүршэл халан абахаар шиидээ һэн. Түрүүшын жэлдэ эдэ нүхэднай оролдоһоной ашаар үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэжэ, хонидоо гарза хоролтодо оруулангүй хүхэ ногоондо гаргаа бэлэй.

Хоёрдохи жэлдээ хонидоо хусада оруулжа, түрүүшынхеэ хурьгалуулха болобо. Түлгэ хонидые хурьгалуулжа, түлыень тэнжээхэ гээшэ тиимэшье амар хэрэг бэшэ. Түлгэнүүд тэнхээ тамираар һула, хурьгадыньшье зааханууд байха даа. Тиихэдэ хурьгадаа садхаахагүй, тэдэнээ голохо ушарнууд захаһаа олон тохёолдохо.

— Тэрэ үбэл хонишоной ажал нимэл юм байна гэжэ ойлгоо бэлэйбди, — гэжэ Сэдэн-Бальжар Дашеевна хөөрэнэ.

Үбэлэй үнгэрхэдэ хабарай хатуу саг гэжэ байха. Хабарай нюрган ута. Үбэлдөө тэнхээ тамираа алдаһан түлгэнүүдые, борбогорхон хурьгадые һайнаар харууһалха эгээл хүндэ саг ерэдэг. Хабартаа үбһэ тэжээлээр дутаалдажа, олон хурьгадынь гарзалшоо һэн.

Ямаршье мал харууһалжа ябахадаа имэ олон гарза үзөөгүй Осохеевтэн урма зоригоо хухараншье алдаа һэн. Хонин ажалаа орхёод, гэдэргээ үхэр харууһалхаа правленидэ хэлэхэшье дураниинь хүрэһэн юм. Хэды тиигэбэшье Нима Осохеев, тэрэнэй нүхэр Сэдэн-Бальжар Дашеевна хонин ажалаа орхёогүй юм.

Хойто жэлынь зунай үедэ хонидоо шэмэтэй ногоондо бэлшээн таргалуулжа, үбэлжэлгээ һайн бэлэдхэлтэй угтаба. Эхэ хонид бултадаа үрэжүүлэгдэнхэй. Хонидой ямар һарада хурьгалхыень нарин нягтаар тэмдэглэбэ. Энэ үбэлжэлгын үедэ урда жэлэй алдуу эндүүнүүд булта элирбэ. Тэдэниие дабтажа болохогүй гэжэ бүлэдөө хэлсээд, эртэнһээ хурьга абалгада бэлэдхэл хэбэ. Хурьгадай байра дулаалагдаа, мүн тэдэндэ үгтэхэ минеральна тэжээл, үоһэн бэлдэгдэнхэй. Хурьгалха болоһон хонидоо илгажа, тусхай рациондо табяа һэн. Колхозой правлени хурьга абалгын халуун үедэ хонишодто туһалагшадые томилоо.

Оролдолгын хүсөөр Осохеевтэн урзандаа жэл эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзада оруулангүй хүхэ ногоондо гаргаа бэлэй.

Үнгэрһэншье жэлдэ хонишон Осохеевтэн малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, хонин бүриһөө хурьга абажа шадаа. Тиигэжэ шэмэрүүн уларилтай. Аха нютагай түүхэдэ хоёрдохёо хонин бүриһөө хурьга абаһан юм.

Аймагай Соведэй депутат Нима Осохеев ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг урагшаа һанаатай хүнүүдэй нэгэн.

Мал ажалда һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө ахалагша хонишон В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, колхозой правлениин, парткомой, КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай. Һаяхан БурАССР-эй хүдөө ажахын министр Б. И. Николаев нүхэр Н. Ц. Осохеевтэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулба.

Һаяшаг бидэ Нима Осохеевэй ажалладаг Жэлгэн һууринаар ябаа һэмди. Ажалша бүлынхидтэй уулзагдаа. Үбэлжэлгэдөө, хурьга абалгадаа эдэ нүхэднай түгэс бэлдэнхэй. Намартаа бэлшээриеэ арьбалхын тула орой болотор холын бэлшээринүүдтэ хонидоо адуулжа гараа.

— Үндэр шагнални үшөө ехэ амжалтануудта зоригжуулна. Үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга заабол абаха гэжэ оролдохобди, — гэжэ Нимын хэлэхэдэ Сэдэн-Бальжар нүхэрынь һайшаан, толгойгоо дохёо бэлэй.

Вл. ГАЛСАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Комсомолой ажабайдал

ЗАЛУУШУУЛ ҺУРАНА

В. И. Ленин комсомолой III съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, залуу үетэниие эрдэм һургууляа, политическэ мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхыень уряалаа һэн. Агуу вождиин энэ захяае манай ороной комсомолшууд болон залуушуул хододоо һанажа ябадаг. Үйлэдбэриин элдэб һалбаринуудта ажаллажа байһан залуу үетэн үдэшын һургуулинуудта һурана, институт, техникумүүдтэ заочноор орожо, эрдэм шудална, дүршэл баянтай, дадал шадабаряар бата мэргэжэлтэд болоно.

Мүнөө үедэ хүн бүхэниие дунда һургуулитай болгохо зорилго парти, правительствамнай совет арадай урда табинхай.

Манай нарин сэмбын фабрикада 500 гаран залуушуул хүдэлдэг юм. Тэдэнэй 350-иинь комсомолшууд. Энэ табан зуу гаран хүнэй 230-иинь дунда һургуулигүй. Тиимэһээ фабрикымнай ВЛКСМ-эй комитет эдэнэрэй һуралсалда горитой анхарал хандуулжа байдаг.

Мүнөө үедэ наян табан хүбүүд, басагад үдэшын һургуулида һурана. Эдэнэрэй хэр зэргээр һуража байдагыень манай комитедэй һуралсалай сектор саг үргэлжэ шалгажа байдаг. Һургуулидаа ошонгүй байдаг гү, али муугаар һурадаг хүбүүд, басагадтай хөөрэлдэдэг, тэдэнэй журамгүй ябадал тухай «сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһанууд» дээрэ харуулдаг байнабди. Энэ талаар «Комсомолой прожектор» ехэ үүргэ дүүргэнэ. «Комсомолой прожекторэй» гэшүүдэй дундаһаа Лидия Ефимова энэ хэрэг даадаг байха. Тэрэ комитедэй һуралсалай секторые даагша Антонина Воробьёватай хамта һургуулида хирэ-хирэ болоод лэ ошожо, һурагшадай хэр зэргээр хэшээлнүүдтээ ябадагыень, ямараар һурадагыень шалгана.

Фабрикымнай «Комсомолой прожектор» һургуулиһаа абтаһан мэдээсэлнүүдыень хэрэглэн, «Погонялка» гэжэ шог ёгто ханын һониндо залхуу, журамгүй һурагшадые харуулдаг юм.

Манай залуушуулай олонхинь хамтын байрада байдаг. Тиимэһээ һургуулида һурадаг зониие сугтань байлгахые оролдодогбди. Номоо үзэхэдөө бэе бэедээ һаалта хэхэгүй, харин туһалалсажа байха аргатай болоно.

Фабрикадамнай һургуулида туһалха тусхай комисси эмхидхэгдэһээр үнихэн боложо байна. Энээнэй бүридэлдэ цехүүдэй начальнигууд, дирекциин, партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй түлөөлэгшэнэр оролсоно. Комиссиин гэшүүд мүн лэ һургуулида һурадаг хүдэлмэришэдэй һуралсалыень хинамжадаа абадаг, номоо үзэхэдэнь таарамаар эрхэ байдал бии болгохые оролдоно. Харин муугаар һурадаг, нэгэндээ нэтэрһэн хүнүүдые комиссида урижа, юундэ имэ байдалда ороһыень элирүүлдэг юм. Комисси хүдэлмэришэн - залуушуулай долоодохи һургуулиин директэй, багшанартай нягта холбоо байгууланхай. Эндэ манай 75 хүдэлмэришэд һурана ха юм.

Нимэ комиссиин аша туһатай байһаниинь дамжаггүй. Комиссиин түрүүлэгшэ Зинаида Ивановна Житихина хүдэлмэриингөө түсэб табихын урда тээ багшанартай, һайн һурадаг һурагшанартай [...]рэлдэжэ, ямар аргаар һ[...]лида туһалха байһанаа [...]рүүлхые оролдодог [...]. Энэнь хүдэлмэри ябуул[...] туһална, үрэ дүнгыень [...]ри дээшэлүүлнэ.

Манай фабрикын [...]молой комитет «Залуу [...]дэлмэришэн бүхэндэ — [...] һургуули» гэһэн уряа[...] конкурс-харалга [...] һэн. Энээнэй дүнгүүдые [...]дээ хоёр дахин гаргаа[...]. Тиигэжэ ямар цехай [...]молой организациин [...]дэлмэриеэ һайнаар ябу[...] байһыень, ямар дутуу [...]дануудтай байһыень эли[...]жэ, саашадаа бэелүүлхэ [...]гонуудаа хараалаабди.

Мүн манай олон залуу[...] дунда һургуулияа дүү[...] институт, техникумүүдтэ [...] очноор һурахые эрмэ[...] Москвагай текстильнэ, [...] Сибириин технологическа [...]ститудуудта 8 хүн, [...] техникумүүдтэ 16 хүн [...]на. Мүнөө 8—10 класс[...] һуража байгшадай саа[...] һуралсалаа үргэлжэ[...]хын тула хүдэлмэри [...]лагдана.

Фабрикада һая хү[...] эхилһэн залуу хүбүүд, [...] сагад нэгэ жэлэй тур[...]шэлэһэн мэргэжэлээ һай[...] шудалхын тула дүй ду[...]чэй хүдэлмэришэдэй у[...]далга доро хүдэлдэг [...]. Тиихэдээ экономическа, [...]ническэ эрдэмэй эхин [...]һэ һуури һайн мэдэдэг [...]хо уялгатай юм.

Далаад гаран комс[...]шууд болон залуушуул [...]литкружогуудта ябана. [...]нэрые гурбан бүлэг бол[...] хубаанхайбди. Нэгэдэхи [...]лэгтэ орогшод «Залуу[...] парти тухай» гэһэн юр[...]темээр һурадаг. Энэ б[...]гэй һуралсалые комму[...] Николай Григорьевич [...]валов хүтэлбэрилдэг. [...]дохи бүлэгэйхид инже[...] экономист, коммунист Эл[...]ра Александровна Голо[...]гай хүтэлбэри доро эконо[...]кын эрдэмэй үндэһэнүү[...] шудалдаг. Харин гурба[...] бүлэгтэ ябадаг зон комму[...]шэнжэ түхэл тухай асу[...]лаар коммунист Над[...] Михайловна Ивановагай [...]ридалга доро хөөрэлдөө [...]гэдэг байха юм.

Эдээнһээ гадна үшөө [...]гаан хүн марксизм-лени[...]мын үдэшын университе[...] һурана.

Элдэб аргаар эрдэм һу[...]гуулияа, мэргэжэл шад[...]ряа дээшэлүүлжэ ябаһан [...]луу үетэн, хараад үзэх[...]хэжэ байһан хүдэлмэри[...] харюусалгатайгаар, ойл[...]жо ехэтэйгээр хандадаг, ах[...]даа һайн амжалта т[...]ладаг байһаниинь эж[...] харагдадаг. Жэшээлхэдэ, [...]һо ээрэгшэ Антонина [...]робьёва, брусовщик Ви[...] Шубин, ткацка цехэй ма[...]рай орлогшо Валерий Ки[...]ко, нооһо ээрэгшэ Таты[...] Мальгина гэгшэд үдэш[...] дунда һургуули, инсти[...] техникумүүдтэ амжалтата[...]гаар һурана.

Гэбэшье фабрикадамнай [...]луу наһанай 38 хүнүүд [...]нашье һуранагүй. Эдэнэр [...] булынгөө талаар таталюур[...]зон. Тиигэбэшье тэдэнэр[...] арга боломжо соонь һурга[...] оролдонобди. Энээн тушаа һа[...]наар бодожо үзэхэ ёһотой [...]логдоно гээшэ.

Н. ГОЛОЩАПОВА,
нарин сэмбын фабрикын ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

КОММУНИЗМЫН МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

Коммунис партиин хүтэлбэри доро нэгэдэн жагсаһан совет арад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тула амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Хүгжэлтэ түгэс социализмһаа коммунизм урган мүндэлдэг. Тэрэниие байгуулхын тула хоорондоо таһаршагүй холбоотой, түүхэтэ гурбан зорилго шиидхэхэ хэрэгтэй. Материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, олониитын дунда коммунис ёһоной харилсаа тогтоон батадхаха, шэнэ шэнжэ шанартай хүниие хүмүүжүүлэн болбосоруулха шухала. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулга — эдэ гурбан холбоотой асуудалай гол шухалань болоно. Энэмнай олониитын дундахи социалис харилсаае коммунис ёһоной болгохо, мүн обществын, тэрэнэй гэшүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хүсэд бүрин хангажа шадахаар үйлэдбэреэ хүгжөөхэ арга олгохо гэһэн удхатай.

Коммунизм байгуулгын гол шухала асуудалнуудые, хамагай түрүүндэ тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха асуудалые шиидхэлгэ эрдэм, техникын эрид хүгжэлтэтэйнь таһаршагүй холбоотой. Капитализмын үедэ бии болоһон техникэдэ түшэглэн, социализм илажа шадаха гэжэ түүхын дүй дүршэл харуулаа. Социализм хадаа энэ техникые үйлэдбэридэхи шэнэ харилсаанда тааруугаар хэрэглэдэг, үйлэдбэриие капитализмын үеынхиһөө һураггүй түргэнөөр хүгжөөдэг, ажалай бүтээсэ бүри ехээр дээшэлүүлдэг байна.

Социализмын түгэс хүгжэлтэ туйлаад байхадань, коммунизмда тэрэнэй хүгжэн оролгын асуудал арадай ажахые шэнэ техникээр зэбсэглэхэ, хуушан машинануудые шэнэнүүдээр һэлгэхэ тэдыгээр хизаарлагдахагүй. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха гээшэ үйлэдбэриин предприятинуудай тооё олон болгохо, хүсыень юрэл нэмээхэ гэһэн удхатай бэшэ юм. Техникын шанар эрид шууд һайжаруулха, техническэ, шэнэ гурим баримталан сахидаг болохо тухай эндэ хэлэгдэнэ. Эгээл тиимэһээ эрдэм, техникын эрид хүгжэлтэ коммунис ёһоной экономико байгуулха гол нүхэсэл болоно.

Коммунис байгуулалта хүсэн түгэс, эгээн оньһон нарин промышленностьда түшэглэхэ, эндэхи түрүүшын шатада — ажал хүдэлмэри үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагдаха, удаа тээнь — нэлэнхы дээрээ автомадаар зэбсэглэгдэхэ байна.

Коммунис обществын экономико хүгжөөхэ гол шухала юумэн электрификаци болоно. Энэмнай арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ бэелүүлхэ хэрэгтэ түрүү үүргэ дүүргэнэ.

Ажалай шэнэ зэмсэгүүдые хэрэглэдэг болохын хажуугаар, үйлэдбэреэ үргэлжэдэнь автомадаар зэбсэглэхэ гэбэл, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргалга ехээр үргэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Манай орон дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 1970 ондо 740,9 миллиард киловатт-час байһан аад, 1975 ондо 1.065 миллиард киловатт-час боложо, 43 үлүүтэй процентээр нэмэхэ. Энэ хадаа ажалые электрын хүсөөр хангалга: промышленностьда 1,3 дахин, хүдөө ажахыда — хоёр дахин дээшэлүүлхэ арга олгоно.

Автомадуудай олоор хэрэглэгдэхэдэ, үйлэдбэримнай арга боломжоор бага юрын материалнуудһаа дулдыдахаяа болижо, байгаалида бэлэн байдаггүй, шэнэ материалнуудые бүтээдэг болохо. Нимэ материалнууд шанарайнгаа талаар шэнэ техникэдэ тааралдаха байна. Полимернүүдые бии болгохо шэнэ онол аргануудай үндэһөөр тиимэ материалнууд бүридүүлэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар пластическа зүйлнүүд, холимол дабирхай үйлэдбэрилхэ арга олдоо. Энэ табан жэлдэшье холимол дабирхай, пластическа зүйл үйлэдбэрилэн гаргалга 2,1 дахин, химическэ утаһа — 1,7 дахин нэмэхэ.

Технологиин талаар эрид хубилалта хээгүй һаа, үйлэдбэреэ нэлэнхыдэнь автомадаар зэбсэглэхэ аргагүй. Шэб шэнэ электротехнологи бии болгохо, нэбтэрүүлхэ, нарижуулан һайжаруулха гээшэ үйлэдбэриин техническэ хэм хэмжээ дээшэлүүлхэ гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно.

Үйлэдбэридэ улам олоор хэрэглэгдэдэг боложо байһан шэнэ техникэ арадай ажахын ашаг үрые түргэн дээшэлүүлхэ таарамжатай арга олгоно. Энээнһээ харахада, ухаалан зохёогдожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байгаа шэнэ түхэлэй техникын экономическа талааран хэр таарамжатай, хэр ашаг үрэ ехэтэй байһан тухай асуудал онсо шухала удха шанартай болоно. Социалис общество дотор машинануудые хэрэглэлгын экономическа талаараа хэр таарамжатай байһаниинь бүхы обществын эрилтэ хэрэглэмжэ хангахаар продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, тиимэ болохолоороо бүхы олониитын ажалай хүсэ алмаха хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргээр тодорхойлогдоно.

Хүсэн түгэс промышленностиин хажуугаар, бүхы талаараа хүгжэнхэй, ашаг үрэ ехэтэй хүдөө ажахы байгуулга — коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табиха уялгата нүхэсэл болоно. Газар таралангай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые дээшэлүүлхэ гол юумэн гэбэл, хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүхы талаарнь оньһожоруулха, электрижүүлхэ, хүгжөө[...]тыень түргэдхэхэ ябуул[...] болоно.

Марксын хэлэһэнэй ёһоо[...] үйлэдбэриин хүгжэлтэ [...]даа урдандаа ажалай юр[...] хэрэг байһан аад, комму[...]низмын үедэ байгаал[...] хүсые мэдэлдээ оруулан, х[...]нэй аша туһада тааруу ба[...]хыень баадхадаг науч[...] ябуулга болохо.

Научна коммунизмын [...]дэһэ һуури табигшын эр[...]сэсэн мэргэн бодомжо бэе[...]жэ байнхай. Советскэ Сою[...]дахи эрдэм ухаан общес[...]вын үйлэдбэрилгын хүсэ[...] боложо улам эршэтэйгэ[...] хүгжэнэ. Энээнэй хүгжэ[...] тэдэ түрүүшын ээлжээ[...] анхарал хандуулагдана.

Эрдэм ухаан манайда т[...]сэбэй ёһоор дэбжэгдэнэ. Холын хараата шэглэлнүү[...]

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ

(Түгсэхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Хяагтын аймагhaa

«Дружба» колхозой Энхэ-Талын һүнэй фермэ (бригадирынь Б-Г. Ж. Гарматаров), Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Хуторска һүнэй фермэ (бригадирынь П. Г. Максимов), Хүдэрин совхозой Дунгын һүнэй фермэ (бригадирынь Н. Н. Карбышев), Хяагтын совхозой Дүрээнэй һүнэй фермэ (бригадирынь И. Г. Фосеев).

Мухар-Шэбэрэй аймагhaa

«Искра» колхозой Ново-Стройско һүнэй фермэ (бригадирынь Ф. А. Козлов), «Забайкалец» совхозой түбэй һү haалиин фермэ (бригадирынь Н. Ф. Фосеев), «Знамя Ленина» колхозой Дээдэ-Сутайн комплексно 1-дэхи бригада (бригадирынь Т. С. Иванов), «Искра» колхозой 1-дэхи комплексно бригада (бригадирынь Т. А. Киреев), «Забайкалец» совхозой хоёрдохи отделени (эрхилэгшэнь Л. Ф. Носков), «Эрдэм» совхозой гурбадахи отделени (эрхилэгшэнь Д. С. Соктоев).

Прибайкалиин аймагhaa

«Прибайкалец» колхозой Турунтаевска комплексно бригада (бригадирынь А. Ф. Бородин), «Зырянский» совхозой Зыряанска һүнэй фермэ (бригадирынь А. Н. Борисов).

Сэлэнгын аймагhaa

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Залаагай һүнэй фермэ (даагшань Д. С. Захарова), Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Бухэйн һүнэй фермэ (даагшань Д. С. Бальчинова), Сэлэнгын совхозой Вилюутайн һүнэй фермэ (даагшань П. А. Брянский), «Эрдэм» колхозой Дэбэнэй һүнэй фермэ (даагшань Ц. Э. Жигмитова), Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодный һүнэй фермэ (даагшань С. Г. Черных), Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Муртэйн һүнэй фермэ (даагшань Г. Д. Чиминова).

Түнхэнэй аймагhaa

Түнхэнэй совхозой Могой-Торхоной һүнэй фермэ (даагшань А. А. Хартаева), Сахюлэй совхозой Центральна һүнэй фермэ (даагшань П. Д. Сыдденов), «Сибирь» колхозой Түнхэ һүнэй фермэ (даагшань Т. Н. Загитулина), «Маяк» колхозой Гужирай һүнэй фермэ (даагшань В. В. Стрелков), «Восточные Саяны» колхозой Таһархайн һүнэй фермэ (даагшань Г. А. Ирушенов), Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Доодо-Тоёотын һүнэй фермэ (даагшань Д. С. Матуев).

Улаан-Үдын аймагhaa

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һүнэй фермэ (даагшань Д. М. Николаев), «Искра» колхозой һүнэй фермэ (даагшань С. П. Глотов), «Байкал» учхозой Центральна һүнэй фермэ (даагшань А. Г. Ермолаев), «Авангард» колхозой һүнэй фермэ (даагшань И. З. Грудинин), «Дружба» колхозой Пестеровскэ һүнэй фермэ (даагшань С. В. Давыдов).

Хориин аймагhaa

«Георгиевский» совхозой һү haалиин 1-дэхи фермэ (даагшань Е. М. Смородникова), Хүрбын совхозой һүнэй фермэ (даагшань Р. С. Салтанова), Үдын совхозой һү haалиин 2-дохи фермэ (даагшань Н. А. Аюшеев), «Георгиевский» совхозой һүнэй фермэ (даагшань В. С. Шодоров),

«Бурятсельхозмонтаж» трестын Мухар-Шэбэрэй ПМК-гай монтажнигуудай бригада (бригадирынь А. С. Баннов), «Бурятцелинстрой» трестын 590-дэхи ПМК-гай комплексно бригада (бригадирынь Н. В. Матвеенко).

Ниитын адууha малай үбэлжэлгэдэ hайн бэлэдхэлтэйгээр ороhон фермэ, бригада, отделенинүүдые КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамотаар, 100 түхэриг мүнгөөр шагнаха гэжэ шиидхээ. Тэдэ коллективүүдые нэрлэбэл:

Баргажанай аймагhaa

Баргажанай совхозой һү haалиин гурбадахи фермэ (даагшань Н. И. Зверкова).

Бэшүүрэй аймагhaa

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи һүнэй фермэ (даагшань Е. Г. Куприянов).

Зэдын аймагhaa

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон И. Т. Григорьев), «Мир» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Д-М. Ц. Бадмаев), «Заречный» совхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Ж. Л. Эрдынеев), Борьёогой совхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Б. Ж. Батуев), Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Т. А. Аюров).

Яруунын аймагhaa

«Юбилейный» совхозой һү haалиин фермэ (даагшань В. П. Кузичкин), «Победа» колхозой һү haалиин фермэ (даагшань И-Ц. Д. Балданова), Иисэнгын совхозой мал шахан таргалуулгын фермэ (даагшань Д-Д. Ш. Намжилмаева), «Коммунизм» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Ц-Д. А. Дагбаев), «Коммунизм» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Д. Ч. Цыбенова), «Дружба» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Б-Д. Э. Ринчинов).

Захаамнай аймагhaa

Дүтэлүүрэй совхозой Центральна һүнэй фермэ (даагшань Б-Д. Дымчиков), Далахайн совхозой Зуһалаанай һүнэй фермэ (даагшань Р. Ж. Доржиева), Михайловкын совхозой залуу мал шахан таргалуулгын бригада (ахалагша Ц. Д. Раднаев), Санагын совхозой залуу мал шахан таргалуулгын бригада (бригадирынь Б. Б. Логинов), Енгорбойн совхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Б-М. Б. Цыреторов).

Хэжэнгын аймагhaa

«50 лет Октября» совхозой 3-дахи отделениин хонишодой бригада (ахалагшань З. Г. Дашидоржин), Загаһатын совхозой 2-дохи отделениин хонишодой бригада (бригадирынь С. Г. Доржиев).

Кабанскын аймагhaa

Оймөрой совхозой Оймөрой һү haалиин фермэ (даагшань С. А. Мартынов).

Хурамхаанай аймагhaa

Гааргын совхозой хониной фермэ (бригадирынь Б-Ж. Ц. Базаров), Хурамхаанай совхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишон Х. Б. Раднаев).

Хяагтын аймагhaa

«Родина» колхозой Үбэр-Хэрээтын һүнэй фермэ (даагшань П. Ф. Кривогорницын), «Пограничный» совхозой Калинишнын һүнэй фермэ (даагшань Н. А. Киргизов).

Мухар-Шэбэрэй аймагhaa

«Знамя Ленина» колхозой Дээдэ-Сутайн һүнэй фермэ (даагшань Ф. А. Сластин).

Ахын аймагhaa

«Улаан Аха» колхозой Хужарай һүнэй фермэ (даагшань А. Ж. Дыржинов).

Хойто-Байгалай аймагhaa

«Рассвет» колхозой Куморско һү haалиин фермэ (даагшань Е. И. Семушева).

Баунтын аймагhaa

«Заветы Ильича» колхозой Джилиндын һүнэй фермэ (даагшань Г. В. Кубшинов).

Сэлэнгын аймагhaa

Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой Һүтэйн фермэ (даагшань Д. С. Эрдынеев).

Улаан-Үдын аймагhaa

«Заветы Ильича» совхозой һү haалиин фермэ (даагшань Е. А. Афанасьева), «Советская Россия» колхозой һүнэй фермэ (даагшань Ф. О. Асташов), «Восход» колхозой һү haалиин фермэ (даагшань Ф. М. Калашников).

СССР-эй МИД-эй КНР-эй ПОСОЛЬСТВОДО ДАМЖУУЛЬҺАН НОТО

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ январиин 21-дэ КНР-эй элшэн сайд Лю Синь-Цюаньда иимэ ното барюулагдаба:

«Совет Социалис Республиканuудай Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Хитадай Арадай Республикын посольстводо иимэ юумэн тушаа мэдүүлгэ хэхэ даалгабаритай байна.

СССР-эй Пекиндэ байһан посольствын нэгэдэхи секретарь нүхэр В. И. Марченкые һамгантайнь, гурбадахи секретарь нүхэр Ю. А. Семеновые һамгантайнь, оршуулагша нүхэр А. А. Колосовые арестоваlhан ушартай дашарамдуулан, СССР-эй МИД ба СССР-эй КНР-тэхи посольство һүүлэй үдэрнүүдтэ Хитадай засагаархидта нэгэтэ бэшэ мэдээсэл хүргэһэн байна. Совет эдэ хүдэлмэрилэгшэд Москва бусажа ерээд байхадаа өөһэдыень хайшан гээд арестоваlhан, тэдэниие доромжолhон ба хүсэ хэрэглэһэн тушаа хэлэжэ үгэһэн байна. Совет нүхэдэй хэһэн мэдээсэл ба бусад зарим баримтанууд дээрэһээ энэ асуудалда дахин тэхэрихэ шухала болоно.

Нүхэр Марченко В. И., тэрэнэй һамган, нүхэр Ю. А. Семеновой һамган январиин 15-най үдэшэлэн СССР-эй посольствоhoo холо бэшэ үйлсэдэ «Синьцяо» гостиницаhaa машинаар гэртээ бусажа ябатараа баригдаhан байна. Тэдэниие машина сооhoonь хүсөөр татажа гаргаад, гарнуудыень мушхаад, үмдэжэ ябаhан малгайнуудыень нюдэн дээгүүрнь татаад, бултыень ами-аминдань машина дээрэ хаяад абажа ябашоо. Тэдэниие асарһан үйлсэдэнь тон олон хүн зон сугларанхай, кинокамера болон юпитернүүд тодхогдонхой байгаа. Совет дипломадуудые машина сооhoonь шэрэжэ гаргаад, сугларhан зоной хашхаралдаан, һүхирэлдөөн доро зэрлиг муухайгаар доромжолжо эхилээ. Энэ муухай үйлэ хэрэгүүд кинопленкэ дээрэ буулгагдаhан байха юм. Һүүлээрнь тэдэниие нэгэ байра соо абаашаад, «шпионой хүдэлмэри» хэдэг байһан гэжэ мэдэрхые баадхажа эхилээ. Совет нүхэд, СССР-эй посольствын түлөөлэгшэдые дуудаха эрилтэ табин, харюу үгэхэһөө арсаа. Хэрэгтэй баримтануудые хэлэжэ үгөөгүй haa, өөһэдынгөө үхибүүдые хэзээдэшье харахагүйт гэжэ хоер эхэнэртэ мэдүүлээ. Совет нүхэд энэ хуули буса ушарые буруушаажа, үлэн хооhoop байлга соносхоо.

Энэ саг соо шахуу Пекинэй ондоо райондо, СССР-эй посольствын гурбадахи секретарь нүхэр Ю. А. Семенов, оршуулагша нүхэр А. А. Колосов үйлсөөр ябагаар ябажа ябатараа баригдаhан байна. Тэдэндэ бүлэг хүнүүд добтолжо ороо, һүүлээрнь бүри олон хүн зон добтологшодтой ниилээ, тэрэ тоодо полициинхидшье байгаа. Совет дипломадуудай гарнуудта түмэр тушаануудые хээд, дээрэ дурсагдаhандал адляар тэдэниие доромжолhон байха юм. Энэ муухай ааша үйлэдэгшэдэй нэгэн хорото зорилгоор СССР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэдэй абажа ябаhан юумэн шэнгеэр саарha ба мүнгэтэй сүүмхэ сугларhан зондо харуулаа. Һүүлээрнь нүхэд Семенов ба Колосовые ниитын аюулгүйн департаментда абаашаа, тэндэнь кинокамера ба магнитофонууд бэлдээтэй байба. Хүсэ хэрэглэн, буудажа алахаар айлгажа байгаад, «шпионой», «хоро хүргэлгын» хүдэлмэри хэдэг байhанбди гэжэ мэдэрхые баалаhан байха юм. Совет дипломадууд энэ худал хуурмаг эрилтыень буруушаажа, хоол эдихэһээ арсаа.

КНР-эй тусхай засагаархидай хэһэн энэ ааша хадаа нягта наринаар бэлдэгдэһэн СССР-тэ харша ябуулгын бодото бэелэл мүн гэжэ харуулна. Дээрэ дурсагдаhан хүдэлмэрилэгшэдэй январиин 15-да гэртээ ерэхэгүйдэнь, тэдэнэй хаана байhан тухай мэдээсэхэ, дары түргэн тэдэниие совет посольстводо бусааха эрилтэ СССР-эй посольство КНР-эй МИД-тэ ба Хитадай ниитын аюулгүйе хамгаалха департаментда табиhан байна. СССР-эй МИД иимэ удхатай мэдээсэл КНР-эй Москвадахи посольстводо январиин 16-да хээ. Совет дипломадуудай байhан газар тушаа юуншье мэдэгдэнэгүй гэhэн шэнгеэр Хитадай засагаархид харюусаа. Хоердохи сүүдхэдэ КНР-эй МИД совет дипломадууд хитадай ниитын аюулгүйе хамгаалха органуудаар баригдаа гэжэ мэдээсээд, посольствын түлөөлэгшэдэй тэдэнтэй уулзахыень зүбшөөгөөгүй.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство ба СССР-эй КНР-тэхи посольство январиин 17-до хэһэн тусхайта мэдүүлгэнүүд соогоо совет дипломадууд тушаа хэгдэһэн хуули буса ябуулга ба хүсэ хэрэглэлгые буруушаагаад, тэдэниие үтэр түргэн сүлөөлхэ эрилтэ табяа.

Аяар январиин 19-дэ Хитадай засагаархид совет хүнүүдые табяа. Энэл үдэр КНР-эй МИД-эй ното яралтайгаар хэблэлдэ толилогдоо. Тэрээн соонь Советскэ Союзай политика тушаа худал хуурмаг, хүнэй үнэншэмөөр бэшэ юумэн хэлэгдэнэ.

Советскэ Союз тушаа дайсан харша хараа бодолоо сагаардуулхын, Советскэ Союзда эсэргүү шовинис кампанидаа шэнэ түлхисэ үгэхын тула Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ ээлжээтэ энэ хорото ябуулгын хэрэгтэй болоhондо ямаршье маргалта байхагүй.

Совет дипломатическа хүдэлмэрилэгшэдые арестовалга ба зэрлиг муухайгаар тэдэндэ хандаhан ябадалые эрид шууд буруушаагаад, энэ ушар хадаа уласхоорондын эрхын бултанаар мэдэрэгдэһэн ёhо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал ба харилсаануудай hайн hайхан ёhо заншалда эсэргүү шэнжэтэй гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство КНР-эй посольстводо мэдүүлнэ.

Совет дипломадуудай ойроо хүртэшэгүй дипломатическа эрхые бүдүүлигээр эбдэһэн энэ ушарые совет тала хэрэглэнгүй миил орхихогүй, Советскэ Союзда эсэргүүгээр Хитадай засагаархидай эмхидхэһэн ээлжээтэ хорото ябуулгын хойшолонгой түлөө КНР-эй правительства сүм харюусаха болоно гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство байгша оной январиин 17-до өөрынгөө мэдүүлhэниие дахин гэршэлнэ.

Совет-хитад харилсаануудые шахардуу болгомоор ябадал гаргахагүйн тула Хитадай талын шухала хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство хүлеэнэ».

ЭЭЛЖЭЭТЭ СЕССИ БОЛОБО

Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ сесси һаяхан боложо, аймагай ажахын 1973 оной дүнгүүд тухай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Рыбдыловэй элидхэл зүбшөө. Сесси дээрэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhoop, үнгэрэгшэ жэл аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, һү, ноoho худалдаха түсэбөө муу бэшээр дүүргэhэн байна. Мүн малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри бараг ябуулагдаа. Илангаяа Загаһатын совхоздо энэ талаар ажал яhала хэгдэhэн байна. Мүн таряан ажалдашье 1972 онойхиhoo hайн дүнгүүд туйлагдаа.

Гэхэтэй зэргэ, сесси дээрэ ажахынуудай хүдэлмэридэхи горитойхон дутуу дунданууд элирүүлэгдэбэ. Жэшээнь, зарим совхозууд хабарай тарилгые эмхигүйгөөр үнгэргэhэн, таряа хуряалгын үедэ унжагайрха ябадал гаргаhан байна. Хүдөө ажахын техникэ зүбөөр хэрэглэхэ талаар дутагдал ажахынуудта бии байhaap. Ниитын малай гарзада оролго үргэлжэлhөөр, 100 эхэ хонин бүриhөө үсөөн хурьган абтаhaap.

Аймагай промышленна предприятинуудай дүнгүүдые хаража үзэхэ болоо haa, Худанай леспромхоз болон Хэжэнгын ой модоной ажахынууд, Ермаковскын геологическа партиин хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргөбэд. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинат ажалаа мууса ябуулна гэжэ шүүмжэлэгдээ. Энээн тухай Загаһатын совхозой директор, депутат М. Г. Санжимитыпов хэлэхэдээ, совхозой комбинадта гэжэ зорюута үгэhэн гэр мүнөө болотор ашаглагданагүй гэжэ тэмдэглэбэ.

Аймагай Соведэй депутадууд Ц. Цыренжапов, М. Паршуков, Д. Волков ба Ч. Кузьмина гэгшэд автобус болон гурилай зүйлнүүдээр ажалшад муугаар хангагдана гэжэ тэмдэглэбэд.

Дээрэ дурсагдаhан дутуу дундануудые усадхаха, аймагай ажахынуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай сесси дээрэ дэлгэрэнгы тогтоолнууд абтажа, зохихо хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

Пропагандистнарта туhаламжа

ЭРДЭМ НАУКАДА ҮНДЭҺЭЛЭН

В. И. Ленин совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ эмхидхэлэй, хүтэлбэриин хүдэлмэриие эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ зааhан байдаг. Манай орон дотор социализм байгуулгын бүхы түүхэ эдэ заабаринуудай гүнзэгы удха шанартай байhые гэршэлээ. Мүнөө совет арад дэлхэйн хүн зоной 13 процент болодог байбашье, дэлхэй дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг промышленна продукциин 25 процентые гаргана. Хэрбээ капиталис оронуудай эгээн хүсэтэй гүрэн — США үйлэдбэриингөө фондые 22 жэлэй туршада хоёр дахин ехэ болгоо haaнь, Советскэ Союз энэ шатые 8 жэлэй туршада дабажа гараhан байна. Буряадай автономито республика хүгжэлтынгөө 50 жэлэй туршада промышленна продукциингаа хэмжээе 889 дахин нэмээгээ. Тиихэлээрээ оронойн экономико туйлай хурданаар хүгжэнэ.

Мүнөө хүтэлбэрилгын асуудал юундэ иимэ ехэ удха шанартай болоно гээшэб?

Нэгэдэхеэр, ниитын үйлэдбэриин хэмжээнүүд түргэнөөр ургана. 1974 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй ёhoop, капитальна һомололгодо аяар 104,2 миллиард түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдаба.

Хоёрдохёор, манай орон дотор коммунизм байгуулга эрдэм наукын үндэhэ һууринда түшэглэхэ ёhoтой ха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эмхидхэлэй болон хүтэлбэриин зорилгонуудые эрдэм наукын үндэhөөр шиидхэхэ арга боломжонууд улам үргэдөө. Энэнь ажалшан арадай, кадрнуудай мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгэтэй сэхэ холбоотой ха юм.

Үйлэдбэрине хүтэлбэрилгын эрдэм наука, электронно-тоололгын техникэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байнхай. 1974 оной түсэбэй ёhoop, ороной предприятинууд болон эмхи зургаанууддта электронно-тоололгын машинануудаар хангагдаhан тоололгын 500 гаран түб бии болгогдохоор хараалагдана.

Үйлэдбэрине хүтэлбэрилгэ научна ба научна бэшэ гэжэ илгардаг. Хүнүүдые, коллективүүдые хүтэлбэрилгэ, юрэнхыдөө, хүтэлбэрилхэ, ударидаха гэhэн ойлгосодо хабаатай юм. Урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхын тула бүлэг хүнүүдтэ гү, али коллективтэ нэгэ хараа бодолтойгоор, саг үргэлжэдэ нүлөөлхэ ябадалые научна хүтэлбэрилгэ гэжэ нэрлэхэ хэрэгтэй.

Социалис обществын хүтэлбэрилгын ажал ябуулгын гол «сагаалса» — экономико гээшэ. Тиимэhээ экономико, экономическа асуудалнууд манай партиин саг үргэлжын анхаралда байдаг шуу.

Үйлэдбэриин материально-техническэ үндэhэ һуурие хүгжөөхэтэйгөө хамта үйлэдбэриин, ажалай ба хүтэлбэрилгын эмхидхэлые нарижуулhанай ашаар үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлдэг гээд бодото дүй дүршэл гэршэлнэ.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно. Жэшээлхэдэ, 1974 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар национальна олзо 87 процентээр дээшэлхэ юм.

Хэрбээ экономическа хүтэлбэрилгын социалис зөөритэй, үйлэдбэриин социалис харилсаануудтай нягта холбоотой байгаа haaнь, политическэ хүтэлбэрилгэ гээшэмнай хүдэлмэришэд, таряашадай, интеллигенциин хоорондохи харилсаае хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй хоорондохи холбооe бэхижүүлхэ гэhэн удха зорилготой юм.

Социализмын шатадахи бүхы янзын хүтэлбэрилгэ политическэ хараа шэглэлтэй юм.

Коммунис партиин талаhaa хүтэлбэрилэгдэдэг организацинууд, эмхи зургаанууд социалис обществын хүтэлбэрилгын нэгэ гол зүйлынь болоно үгэдэг. **«Хүтэлбэрилхын тула шалгармал олон революционернүүд-коммунистнуудтай байха ёhoтойбди. Тиимэ хүнүүд бии. Тэдэмнай — парти болоно»** гээд Ленин хэлэhэн байдаг.

Парти болбол гүрэнэй ба ниитын организацинуудаар хүтэлбэрилхы үүргэеэ нэбтэрүүлэн, бүхы арадуудай эдэбхи үүсхэл дэмжэн, урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлнэ. **«Политическэ гү, али эмхидхэлэй нэгэшье асуудал партиин ЦК-гай хүтэлбэрилхы заабаригүйгөөр манай республика дотор гүрэнэй ямаршье эмхи зургаанай зүгhөө шиидхэгдэдэггүй байна»** гэжэ В. И. Ленин зааhан юм.

Заводой, барилгын, эмхи зургаанай, колхоз, совхозой коллективэй экономическа ба социальна бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда онсо һуури эзэлдэг. Юундэб гэхэдэ, ажалай коллектив соо коммунис байгуулалтын зорилгонууд шиидхэгдэжэ, совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэг бэелүүлэгдэнэ, продукци үйлэдбэрилэн гаргагдана бшуу.

Манай республикын «Электромашина» заводой директор Павел Нилсанович Бурлов, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ Иван Романович Агафонов, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев болон бусадай коллективүүд соогоо хүндэтэй болоhониинь мэдээжэ.

Предприятиин, ажахын хүтэлбэрилэгшын талаhaa ажалые эмхидхэхэ талаар дутагдалнуудтай байгаа haaнь, энэнь бүхы үйлэдбэридэ муу нүлөө үзүүлхэ байна. Ушар тиимэhээ хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ дүршэлтэй болохо ёhoтой. Зүгөөр зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалаа эмхидхэхэдээ шэнэ онол арга хэрэглэхэhээ айhан хэбэртэй байдаг. Энэнь мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ яажашье таарахагүй ябадал ха юм.

Улаан-Үдын Октябрьска районой партийна конференци дээрэ, жэшээлхэдэ, энээн тухай хэлэгдэhэн байна. Зүгөөр энэ районой олохон коллективтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэдэрэлые шалгадаг, шэнэ юумэндэ һургадаг hайн заншалтай болонхой.

Хүтэлбэрилгэ гээшэмнай урдаа табиhан зорилгоhoo эхилээд, бодото дүнгүүдээр түгэсэдэг ха юм. Гэбэшье нэгэ зорилгын бэелүүлэгдэhэнэй удаа ээлжээтэ зорилго табигдадаг. Тиихэдэ мүн лэ хүтэлбэрилгын шэнэ зүйлнүүд хэрэгтэй болодог. Иимэ хүтэлбэрилгын шата бүридэ иимэрхүү арга нүхэсэл хэрэгтэй: шиидхэбэри зохёон табиха, баталан абаха, эмхидхэл, тааруулан табиха, тоо бүридхэл ба хиналта.

Ямаршье үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ эдэ арга нүхэсэлнүүд заатагүй хэрэгтэй. Һайнаар хүтэлбэрилгэ хангахын тула мэдээсэлэй албаниие зохидоор эмхидхэхэ шухала.

Олон тоото мэдээсэлые суглуулхын, болбосоруулхын тула мүнөө үеын научно-техническэ хэрэгсэлнүүд, нэн түрүүн электронно-тоололгын машинанууд хэрэгтэй юм. Улаан-Үдын авиазаводто, ЛВРЗ болон бусад томо предприятинуудта, технологическа институтда, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалда тиимэ машинанууд мүнөө хүдэлжэ байнхай. Олон хүдэлмэрилэгшэд информационно-тоололгын түбүүдтэ, дээдэ һургуулинуудта, научна эмхи зургаануудта һуража, электронно-тоололгын дүй дүршэл шудална.

Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шатада хүтэлбэрилгын бүхы системые нарижуулха талаар теоретическэ ба практическа асуудалнууд тобойн гаража ерэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев: «Коммунис экономико байгуулгын фронт дээрэ илаха гэhэн һургаалнай, үнэн дээрээ, хүтэлбэрилжэ шадаха гэhэн һургаал гээшэ. Тиимэhээ хүтэлбэрилгын эрдэм наука шудалха, хэрэгтэй haaнь — шэнээр һургаха гээшэ манай кадрнуудай түрүүшын уялга болоно» гэжэ тэмдэглэhэн байна.

Д. МАНГУТОВ,
Зүүн Сибириин технологическа институдай философиин кафедрын ахалагша багша.

31 ЖЭЛДЭ — ҺУРГУУЛИДА

1940-дэхи он ябажа байгаа. Эхэ оронойнгоо уряалаар Курска областьhoo мянгаад бүлэнэр hайн дураараа Буряад орондо нүүжэ ерэжэ ябаа hэн. Тэдэнэр республикымнай хүдөө ажахын болон промышленностиин саашанхи хүгжэлтэдэ хабаадалсаха зорилготой байгаа.

Нэгэ эшелон соонь Беловско районой Вишнево һууринай колхозник байhан Алексей Лобовой бүлэ ябалсаа. Яhала ехэ бүлэ hэн. Бүлын толгойлогшо Алексей Карпович, тэрэнэй һамган Александра Ефимовна болон зургаан хүүгэд.

Ехэ басаганиинь — Мария, тэрэ үедэ 17-той боложо ябаа. Тэрэ басаган долоон жэлэй һургуули дүүргээд, хүдөө ажахын техникумэй хоёр курса түгэсхэhэн ябаа. Эхэ эсэгынгээ, дүүнэрэйнгээ аяар холын Сибирь тээшэ зориходо, Мария түрэлхидhөө таhарха дурагүй байжа, нигэжэ мэдүүлээ hэн:

— Би тэндэ ошоод һуруужам. Үгышье haa, хүдэлнэ аабзаб...

Теэд Улаан-Үдын техникумдэ һураха аргань болоогүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ жэлдэ техникумдэ имагтал эрэшүүлые абаха байhан. Тиихэдээшье бригадираар, колхозой түрүүлэгшээр хүдэлhэн, мал ажал дээрэ, механизатор ябаhан хүнүүд нэн түрүүн абтаха эрхэтэй байгаа. Тиимэhээ Лобова Мария педучилищиин заочно таhагта орожо, багшалха баатай болоо. Гэртэхиниинь Яруунын аймагай Тайлууд гэжэ һууринда зөөжэ ошоо. Тингэжэ районогой зууршалгаар Тайлуудай эхин һургуулида Мария хүдэлхөөр эльгээгдэбэ. Тэрэ гэhэн сагhaa хойшо Мария Алексеевна багшын хүндэтэ замhaa хадуураагүй юм.

— Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ училищияа дүүргэхэ баатай болодоо hэн, — гэжэ М. А. Лобова дурсана.

Тайлуудай эхин һургуулида зургаан жэлэй туршада хүдэлөөд, 1946 ондо Михаил Анатольевич Жданов гэжэ багшатай хуби заяагаа ниилүүлжэ, Нарhата һууринда зөөжэ ошоhон юм. Тэрэ гэhээр тэндээ мүнөө хүрэтэр эхин классуудай багшаар хүдэлнэ.

Мария Алексеевна 31 жэлэй туршада һургуулида хүдэлхэ зууураа, хэдэн зуугаад шабинарые үзэг бэшэгтэй болгожо гаргаhан ааб даа. Хаанашье ябаа haa, һурагшадынь түрүүшынгээ багшые дулаахананаар дурсадаг байха.

Эхэ оромнай багшын ашаа оролдолгые үндэрөөр сэгнэжэ, «1941—1945 онуудай Эсэгэ оронөө хамгаалхын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяатай ажалай түлөө», «Ажалдаа шалгарhанай түлөө», «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэн габьяатай ажалай түлөө» гэhэн медалинуудаар шагнаа. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар М. А. Лобова олон удаа шагнагдаа. Буряад АССР-эй һургуулиин габьяата багша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм.

Мария Алексеевна сэдьхэлээрээ залуу зандаа, хэдэл хүхюу зугаатай ябадаг. Залуу наhандаа шэлэhэн мэргэжэлдээ халуунаар дуратай. Тиимэhээ ажалаа «голоhоо» гаргадаг.

В. БАЙБОРОДИН.

ТЭРЭНИИЕ БАЙГУУЛХА АРГАНУУД

тэ эрдэмтэдэй гол анхарал хандуулагдана: шэнэ техникэ, эрхим техникэ ухаалан зохёолгодо, шэнэ технологи тодорхойлгодо научна эрдэм зургаанай ажал улам эдэбхитэйгээр хэгдэнэ. Шэнжэлэлгын хүдэлмэри, [illegible] туршалгын баазын [illegible] гүрhөө хэгдэдэг научна [illegible] турша соо 60 гаран процентээр нэмэхэ байна.

Эрдэм, техникын шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ [illegible]. Мүнөөнэй техникэ [illegible] ба тусхай дунда һургуулинуудай, профессионально-техническэ һургуулинуудай хэрэг нарижуулан һайжаруулха [illegible] СССР-тэ мүнөөнэй бэелүүлэгдэжэ байна. Эдэ хэмжээнүүд ямар удхатай, ямар зорилготой гэхэдэ, [illegible] научно-техническэ [illegible] шэнэ туйлалтануудые ашаглан мэдэхэ, эрдэм болон техникын хүгжэлтэ бодото дээрэнь бэелүүлхэ шадалтай кадрнууд бэлдэгдэхэ зэргэтэй.

Социалис оронууд харилсаа холбоон СССР-тэ коммунизмын материально-техническэ үндэhэ һуури байгуулха хэрэгтэ туhална. Тэрэ хэрэгтэ тусхай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, [illegible] хүгжөөхэ, научно-техническэ асуудалнуудые [illegible], эрдэм ба техникын саашанхи хүгжэлтые уридшалан тодорхойлхо, научно-техническэ шэнжэлэлгэнүүдые хамжажа хэхэ, научно-техническэ туйлалтануудые, техническэ мэдээнүүдые абалсаха, научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ [illegible].

[illegible]

Михаил ВОЛКОВ,
профессор.
(АПН).

Социалис оронуудаар

ЭЛШЭ ХҮСӨӨР КАНГАГШАД

ГАВАНА. Электротехник Кубада хүндэтэй мэргэжэлтэ гэжэ тоологдодог. Энэньшье ойлгосотой. Арадай засагай жэлнүүдтэ электрын элшэ хүсэн республикын эгээл холын нютагуудта дамжуулагдаа, революциин һүүлээр баригдаhан промышленна олон объектнууд энэ хүсөөр хангагдана. [illegible] предприятида [illegible].

Мүнөө орон дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ революциин урда тээхи 1958 оной сасуулбал, гурба дахин ургаба. Социалис экономикын хүгжэлтын ашаар энэ ургалта туйлагдаа.

220 мянган вольт хүсэтэй электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини haяхан Кубада ашаглалгада оруулагдаа.

1972 оной декабрьда баталагдаhан правительствын хоорондын хэлсээнэй ёhoop, Кубада элшэ хүсэ хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ Союз техническэ туhаламжа үзүүлхэ, Мариэль мурэн дээрэ баригдажа байhан электростанциин хүсэн 500 мянган киловатт болотор дээшэлүүлхэдэнь туhалха юм.

БУХАРЕСТЫН ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

БУХАРЕСТ. Һүүлэй үнгэрhэн хорин табан жэлэй турша соо эндэ 200 мянган байрын гэрнүүд баригдаа гэхэ гү, али Румыниин ниислэлэй хүн зоной хахадынь шэнэ байрануудта ороhон байна. [illegible]

Байрын болон социально-соёлой барилгые саашадань үргэдхэхэ энэ жэлэй түсэб ёhoop хараалагдаа. 27 мянган былэ шэнэ байрын гэрнүүд, 6.600 хүүгэдэй саад, яслинууд, магазинууд, коммунально-гэр һуудалай предприятинуудые шэнээр бодхоохо юм.

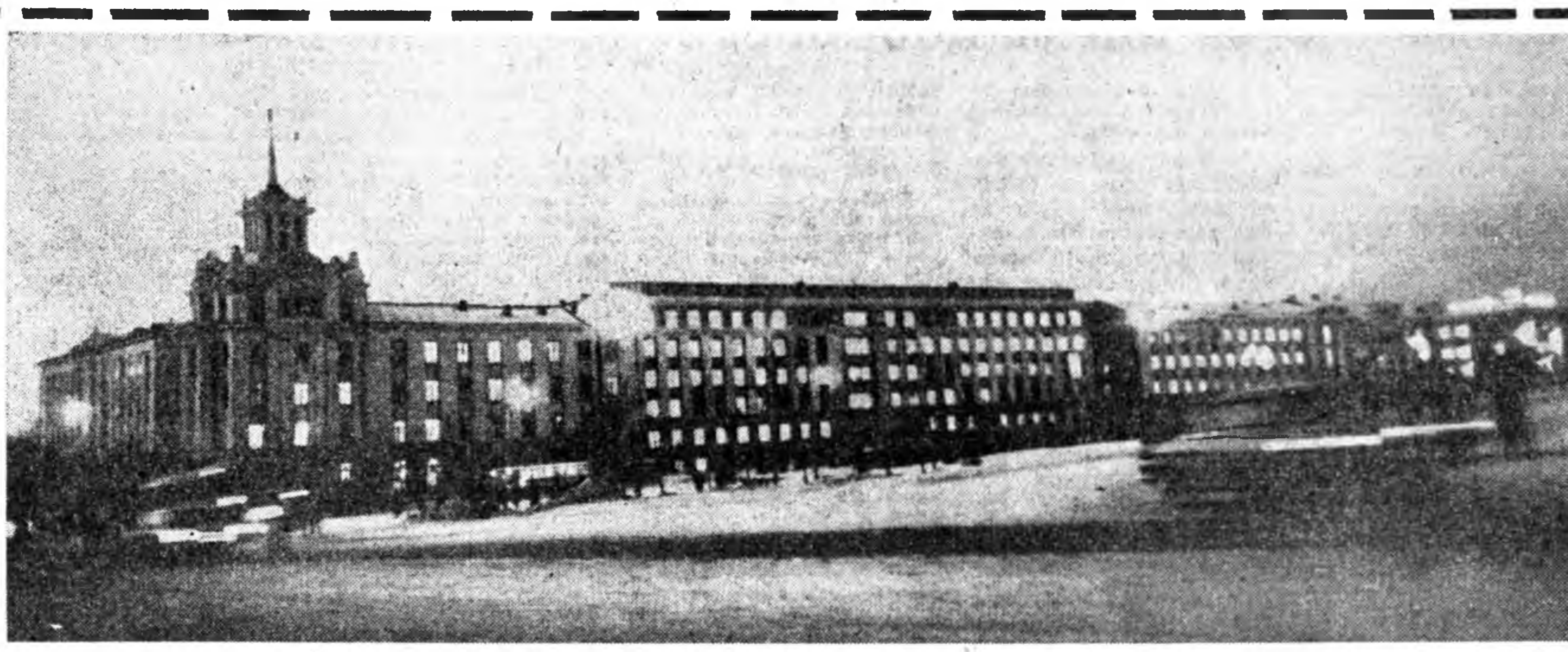
АВТОМАТ ХЭРЭГЛЭХЭ ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

ВАРШАВА. Силезидэхи «Ян» гэжэ шахтада автомат түхеэрэлгэ хэрэглэгдэнэ. Тус шахта поляк эрдэмтэд болон инженернүүдэй хамтын ажалай үрэ, ажахы эрхилэлгын социалис [illegible] шэнэ туйлалтанууд дүн мүн.

ПОРП-ын VI съездын шиидхэбэринүүдые [illegible], «Ян» гэжэ шахтын дүршэл хэрэглэжэ, поляк эрдэмтэд шулуу нүүрhэ малталгада автомат түхеэрэлгэ хэрэглэхэ бүлэг программа зохёоhон байна. Тус программа ороной шулуу нүүрhэнэй түрүү предприятинуудта удаа дараалан нэбтэрүүлэгдэнэ. Тус программын 1973 оной эрдэм техникын арбан ехэ туйлалтын тоодо оруулагдаа.

«БАЛКАНТОНОЙ» ПЛАСТИНКАНУУД

СОФИ. Болгариин грампластинкануудай заводой «Балкантон» гэhэн тэмдэг дэлхэйн олон оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай хүгжэмдэ дуратайшуулда мэдээжэ болонхой. Энэ заводой гаргагдаhан пластинканууд эстрадын шэнэ хүгжэмтэй, болгар дуушад болон хүгжэмшэдэй [illegible]. Нэгэдэ завод 4,8 миллион пластинка гаргаа, 350 мянгынь Советскэ Союзда эльгээгдэhэн байна. 1974 ондо завод ехэ зорилготой. Болгариин социалис революциин илан мандаhанай 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «Балкантон» тусхай пластинкануудые гаргаха. (ТАСС).

ГАИ МЭДЭЭСЭНЭ

Хэнэйшье мэдэhээр, он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри автомашинанууд олошорно. Тиимэhээ ябаган зоной харгы хүндэлэн гарахадань, элдэб бэрхэшээл түбэг татана. Илангаяа үбэлэй үедэ, халтируухай харгы дээрэ аюул тодхор боложо магад.

Байгша оной январь hарын хоёр долоон хоногой туршада 12 гэнэ усал тохёолдоhон байна. Эндэ жолоошодой, илангаяа ябаган зоной гэмынь ехэ. Тэдэнэй нэгэниинь тодоруулагдангүй үлэбэ. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд Татьяна Балсахаева. Семен Самаров гэгшэд үдэшэлэн гол харгы дээгүүр ябажа ябатараа, машинада дайруулшоо. Жолоошон дайраhан эдэ хоёрто туhаламжа үзүүлэнгүй, тэрьелшоо бшуу. Иигэжэ нэгэндээ нэтэрhэн жолоошон мүнөөдэр болотор олдоогүй. Тэрэниие гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэд бэдэрhээр.

Харгы дээрэ аюулай болоо hаа, жолоошон бүхэн инспекторнуудэй ерэтэр байра дээрээ хүлеэжэ байха гэhэн нангин уялгаа дүүргэхэ ёhотой бшуу.

Г. ТОЛОКНОВА,
ГАИ-гай инструктор.

Үдэшын Улаан-Үдэ.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТҮНХЭНЭЙ СПОРТСМЕНҮҮД—СПАРТАКИАДЫН ЧЕМПИОН

Буряадай АССР-эй үбэлэй табадахи спартакиадын эхилhэн табадахи үдэр мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн командануул аймагуудай дундаhаа тодорбо. Жэшээнь, бумбэгэтэй хоккейгээр үнгэргэгдэhэн түгэсхэлэй наадан спартакиадада хабаадагшадай анхарал татаа. Эндэ Түнхэнэй аймагай хоккеистнүүд Захаминай аймагай командые 5:3 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, спартакиадын чемпион болобо. Түрүү hуури эзэлhэн Түнхэнэй аймагай спортсменүүдтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтооhон спартакиадын шан барюулагдаhан байна.

Хориин, Загарайн аймагуудай суглуулагдамал командануул хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлжэ, дурасхаалай шангуудта хүртэбэ. Республикын 17 дахин чемпион болоhон Хориин аймагай хоккейстнүүд түгэсхэлэйнгөө наадада Кабанскын спортсменүүдтэй наадахадаа, тэдэнээ 5:3 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гараhан байгаа.

Эхилээд байhан спартакиадын программа тэн хахадтаа хүрэбэ. hаяар биатлоноор, трамплинhаа hүрэлгөөр, бусад мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм.

***

hаяхан санаар урилдагшадай дунда слаломоор мүрысөөн үнгэргэгдэхэ байгаа. Урилдаа үнгэргэхөөр суглараhан спартакиадын эмхидхэлэй комитедэй гэшүүдэй дохёогоор мүрысөөнэй главна судья Василий Абашеев хадын үбэрөөр хадхагдаhан улаан тугуудай хоорондуур зүргэ гарган урагшаа шуумайба. Тэрэ нэгэшье туг унагаангүйгөөр фиништэ хүрэжэ, хэды секунда соо тэгтоогдоhон зайн гаталагдаха байhаниие тодорхойлбо. Тэрэ сагынь 85 секундаар тогтоогдоо hэн.

hүүлээрнь спортсменүүд энэ зайда хэды урилдабашье, мүрысөөнэй главна судьягай харуулhан сагта хүрэжэ шадабагүй. Хүндэ бэрхэшээлтэй энэ урилдаанда гарагшад сооhоо Улаан-Үдын 13-дахи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Александр Некипелов 880 метрэй зайда булгаhаа hайн саг харуулба. Тэрэ зайгаа 65 секунда соо гаталжа, түрүү hуури эзэлээ. Хоёрдохи hуури эзэлhэн «Локомотив» булгэмэй Сергей Белоусов эрхимлэгшэhээ 0,8 секундаар хожомдоо.

Эдэнэрэй удаа басагад урилдаанда табигдаба. Слалом урилдаанай хүндэ бэрхэшээлтэй 50 ворота гаталха хэрэгтэй. Улаан-Үдын 13-дахи hургуулиин 6-дахи классай hурагша оройдхоноо 12-той Люба Асеева 89 секунда соо фиништэ хүрэжэ, үетэн нүхэдөө баясуулаа бшуу.

Мүн энэ үдэр трамплинhаа hүрэлгөөр hонирхолтой мүрысөөн үнгэргэгдөө. Манай республикын спортсменүүдэй дунда энэ мүрысөөн яhала хүндэтэй, амжалтатайшье. Тиимэhээ республикымнай суглуулагдамал командын гэшүүд РСФСР-эй арадуудай үбэлэй V спартакиада дээрэ эрхимүүдэй тоодо оролсожо гараха зорилго урдаа табина. Энэ үдэр үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадагшад өөhэд өөhэдынгөө бэлэдхэл, амжалта харуулхые эрмэлзээ.

Республикын спортсменүүдэй дундаhаа трамплинhаа холо, hайханааршье hүрэдэгөөрөө «Труд», «Локомотив» булгэмүүдэй түлөөлэгшэд Александр Самарцев, Владимир Байков гэгшэд эндэ суглараашадые hочирхуулба. Энэл үдэр спартакиадын наада харахаар ерэгшэд эдэ хоёрой хоорондоо «Хэмнай хэнээ ахигша ааб?» гэhэн тулалдаа хаража, ехэтэ hонирхобо. Түрүүлэн hүрэhэн Байков 43 метрэй тэмдэгтэ бууба. Харин нүгөөдэнь — 44... Удаадахи ээлжээндэ hүрэhэн «Спартагай» Казбеев гэгшэ трамплинhаа яhала hайнаар таhарhан аад, 40 метрэй тэмдэг дээрэ буушоо. Эдэнэрэй удаа хоёрдохи hүрэлгэн эхилбэ. Эндэ ЛВРЗ-гэй спортын клубай тренер Владимир Байков түрүү hуури эзэлбэ. Тэрэ 43,5 45 метрэй тэмдэг дээрэ хоёр удаа hүрэhэн байгаа. Мүрысөөнэй судьянар Владимир Байковто 217,3 балл табиhан байна. Александр Самарцев эрхимлэгшэhээ баллаар гээгдээ.

Трамплинhаа hүрэлгөөр эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ городой 13-дахи hургуулиин 8-дахи классай hурагша Сергей Еремин 33 метрэй зайда hүрөө. Эдиршүүлэй дунда яhала гэмгүй амжалта гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

В. БАДМАЕВ.

УДААН САГ СОО ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОН БАЙХА ГЭЭШЭ ГҮ?

Шатарай түүхын зарим баримтанууд

Шатараар дэлхэйн чемпионууд элитэ ехэ рекордсменүүд байхаhаа гадна, мүн шатарай искусствын нюусануудые тайлбарилан мэдэhэн, олондо мэдээжэ уран бэлигтэн болоно. Тиигэбэшье эртэ урдын нааданда — шатарта дуратай хэдэн зуугаад мянган, хэтэржэ ерэхэдээ, олон миллион хүнүүдые илажа гараха, түрүү hуури эзэлхын тула хэды ехэ хүсэ, хаба бэлигээ элсүүлхэ ушартай болодог гээшэб! «hубэлгэн ухаатанай нааданда» хубитаяа адляар оруулаагүйшье hаа, тушаан боложо дэлхэйн чемпионой нэрэдэ хүртэhэн гроссмейстернүүд байхагүй.

Дэлхэйн чемпионой нэрэ солотой арба нэгэн шатаршанай (хэрбээ Поль Морфиие, Адольф Андерсениие оруулаагүй hаа) нэрэ, обогуудые дурдаябди. Вильгельм Стейниц (1886—1894), Эммануил Ласкер (1894—1921), Хосе-Рауль Капабланка (1921—1927) Александр Алёхин (1927—1946), Макс Эйве (1935—1937), Михаил Ботвинник (1948—1963), Василий Смыслов (1957—1958), Михаил Таль (1960—1961), Тигран Петросян (1963—1969), Борис Спасский (1969—1972), Роберт Фишер (1972 онhоо). Эммануил Ласкер эгээл удаан — 27 жэлэй туршада шатараар дэлхэйн чемпион байгаа. Харин Смыслов, Таль оройдоол нэгэ-нэгэ жэлдэ чемпионой нэрэ солотой ябаhан юм.

Совет шатаршадай дундаhаа Ботвинник лэ эгээл олон жэлэй туршада дэлхэйн чемпион байгаа. Тэрэ нэгэнэгэ жэлэй хоёр забhарлалгатайгаар 15 жэлдэ чемпионой нэрэ зэргэтэй ябаа. Ородой оюун бэлигтэ шатаршан Алёхин лэ (1927—1946) нэрэ зэргээ алдангүй, наhа бараа hэн. 1935 ондо Макс Эйветэй наадахадаа шүүгдэбэшье, 1937 ондо харюугаа абажа, илаа бэлэй.

Шатар наадан хурдан түргөөр хүгжэнэ. Үнгэрөөшэ зуун жэлэй hүүлдэ, мүнөөнэй зуун жэлэй эхиндэ — шатарай теориин үшөөл hулаар, гүнзэгы бэшээр хүгжэжэ байhан үедэ — бэлигтэй бэрхэ, хюлгэ дээрэхи байдалые, илангаяа нааданай hүүлдэхи (эндшпиль) байдалые дары түргөөр, зүбөөр ойлгожо шададаг, нааданай онол шадабаритай хүн амжалта илалта түйладаг байгаа. Эдэнэй дундаhаа Капабланка илангаяа шалгардаг hэн. Тэрэнэй уран бэлиг олониие гайхуулдаг байhан юм.

Тиигэбэшье Алёхиной чемпион болоhонhоо хойшо бэлигтэй hубэлгэн шатаршанай гол шанарнуудтань иимэ шэнжэнүүд: ухаагаа ехээр гүйлгэхэ шадабари, нааданайнгаа онол арга мүлин hайжаруулха, шатар нааданай гүн удхые ойлгон мэдэрхэ ябадал гэхэ мэтэ нэмэhэн байна.

Бэрхэ шатаршанда шухала хэрэгтэй эдэ шэнжэ шанарнуудые Ботвинник улам гүнзэгырүүлэн, эрдэм ухаанhаа эшэ үндэhэ абажа, бэе махабадаа хатуужуулха, нааданай эхиие (дебют) зүбөөр шэлэхэ шухала гэжэ зааhан юм. Бусад совет, мүн харин оронуудай бэлигтэй бэрхэ шатаршад гроссмейстернүүд энэ замаар лэ дабшан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Мүнөө сагта, хүсэ шадалайнгаа, оюун бэлигэйнгээ охин дунда, 32-той Борис Спасскиин 1969 ондо дэлхэйн чемпион болохо үеэр шатар наадан орёо, хүгжэлтэ ехэтэй болоо. Тэрэнэй бэлиг шадабарида ямаршье хаалта байхагүй, тиимэhээ олон жэлдэ чемпион ябаха гээд hанахаар hэн. «Булад тэмсэлшэ» Петросянтай наадаhанайнь hүүлээр Эйве иигэжэ бэшээ бэлэй: «Мүнөө Спасский юhэн жэлhээ бага бэшэ саг соо чемпион байха гээд найданаб. Гурбан жэлэй үнгэрхэдэ, тэрэниие шүүжэ гараха нэгэшье гроссмейстерые мүнөө дээрээ харанагүйб».

hула талань — хүнэй хүсэн түгэс шэнжын үргэлжэлэл гээшэ гэлсэдэг. Юрэдөө, Спасский хаба шадалаа дан үлүүсэ сэгнэжэ, мүрысөөнүүдтэ үсөө хабаадан, шэнжэлхы хүдэлмэри мүртэйгөөр хэнгүй, урагшагүйдэhэн байгаа.

Эгээл тэрэ үеэр газаа далайн саана бэлигтэй шатаршан ургажа гараа. Хэрбээ дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө Рейкьявигтахи мүрысөөнүүдэй урда тээхэнэ американ гроссмейстерэй гаргааша аяг аашануудые хараада абангүй орхибол, эрхим мэргэжэл шадабаритай гроссмейстер Роберт Фишер дэлхэйн чемпион болоо гэжэ сэхэ руунь мэдэрхэ хэрэгтэй. Тэрэ 12,5:8,5 тоо тойгоор Спасскиие шүүгээ hааб даа.

Гэбэшье шатарай мэргэжэл шадабари теоретическэ шэнэ шэнжэлгэнүүдээр, гүнзэгы бодолнуудаар, онол аргануудаар улам орёо, баян боложол байнхай. Манай үе сагта Ласкертал адли аяар 27 жэлдэ дэлхэйн чемпион байха гээшэ бүтэхэгүй хэрэг. Рейкьявигта болоhон нааданай hүүлээр, «би 60 хүрэтэрөө шатараар дэлхэйн чемпион байхаб» гэжэ Фишерэй мэдүүлhэниинь ехэл гэнэн хонгороор, ая таагүйгөөр соностоо бэлэй. 1973 онhоо элдэб мүрысөөнүүдтэ ходо хабаадажа эхилхэб гэhэн дэлхэйн шэнэ чемпионой найдуулгань үндэhэ баримтагүй байшоо.

Шатарай искусствын хүгжэлтэдэ ямар туhа хүргэхэбтэ гэжэ журналистнуудай асуухадань, Фишер иигэжэ харюусаhан байна: «Ямаршье шэнэ юумэ оруулаагүйб, нүгөөдүүлэйнгөө алдуу эндүүе хэрэглээб».

Мүнгэ ехээр олохын тула Фишер дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхые эрмэлзэhэн байгаа гээд энээнhээнь элирнэ. Шатарай түүхэдэ үүргэ дүүргэлгын талаар уран бэлигтэй шатаршад, эрдэмтэд Алёхин, Ботвинник гэгшэдтэ тэрэ хаанашье хүрэхэгүй юм.

Хэрбээ саашадаа Фишер шатарай шэнжэлхы ехэ хүдэлмэри хээгүй hаа, энэ нэрэ зэргээ удаан үлөөжэ шадахагүйл ха. Шатарай нааданда дуратай, бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа тэрээндэ зорюулhан залуу үетэн дэлхэйн чемпионой нэрэ солодо хүртэхэ ёhоороол хүртэхэ. Мүнөө эхилээд байhан шанга тулалдаанда хабаадагшад шатараар дэлхэйн шэнэ чемпиониие элирүүлхэ үндэhэ hуури магад табижашье байгаа аалам.

Я. РОХЛИН,
уласхоорондын арбитр, СССР-эй габьяата тренер.
(ТАСС).

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО
ХИЛЫН СААНАhАА

ВАРШАВА

Ленинэй суртал hургаалнууд

ТАСС

«В. И. Ленинэй суртал hургаалнууд Арадай Польшодо» — гэhэн уряа доро Польшын hурагшад болон залуушуулай уран hайханай конкурс үнгэргэгдэжэ байна.

Ажалшадай вождиин нүгшэhөөр 50 жэлэй ойе угтуулан, гэгээрэлэй ба хүмүүжүүлгын министерствэтэй, залуушуулай эмхинүүдтэй хамта Варшавадахи В. И. Ленинэй музей уран hайханай конкурс соносхоо.

В. И. Ленинэй суртал hургаалнуудай Польшын арад зондо, Польшын революционно хүдэлөөндэ ямар ехэ нүлөө үзүүлhыень, Польшын ба Советскэ Союзай хани барисаанай хүгжэлтые, эб найрамдалай, арадуудай амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай хамта Польшын үргэн ехэ харилсаа холбоотой байhыень конкурсын хүдэлмэринүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

БУДАПЕШТ

„ЛЕНИН ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ“

ТАСС

«Хүн түрэлтэнэй түүхын революционно бүхэли үе Ленинэй нэрэтэй, ажал ябуулгатай нягта холбоотой юм», — гэжэ Венгриин «Мадьяр орсаг» журнал «Ленин хэтэдээ мүнхэ». гэhэн статья дотороо тэмдэглэнэ.

«Ленинэй суртал hургаал уласхоорондын үргэн олониитэдэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлнэ, — гэжэ саашадаа хэлэгдэнэ. — Имагтал коммунистнууд бэшэ, харин бүхы дэлхэйн ажалшан арад Ленинэй дурасхаалые зүрхэ сэдьхэлдээ хадагалжа ябадаг юм. Амгалан тайбан оршон байдалда социализм, коммунизм байдалай байгуулагдахынь тула, бүхы оронуудай ажалшадай эрхэ сүлөөтэй болохынь тула, бүхы арадуудай социальна, экономическа дэбжэлтэ туйлахынь тула тэрэнэй хэтэдээ мүнхэ суртал бодол айхабтар ехэ нүлөө үзүүлнэ».

«Венгриин түрүүшын пролетарска революциие зоригжуулагша — Ленин ходоо бидэнэртэй хамта. Тэрэ венгер арадай дурасхаалда хэтэдээ үлэхэ юм, — гэжэ статьягай түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ. — Ленинэй зааhан замаар урагшаа дабшажа, бидэ эхэ орондоо социалис революци хэн, илажа гараабди. Ленинэй суртал hургаалаар дабшажа ябаhан Советскэ Союз манай түшэг тулгуури, үнэн хани болоно».

ГАВАНА

КУБЫН АРАД ЗОН ХҮЛЕЭЖЭ БАЙНА

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр Кубада ерэхээ байhаниинь гансашье Кубада бэшэ, мүн Латиин Америкын бүхы оронуудта угаа ехэ удха шанартай. Кубын улад зоной политическэ ба ажалай ехэ эдэбхи дэбжэлтын оршон байдалда, эндэхи арадай ажахын элдэб hалбаринуудта ехэ амжалтануудай туйлагдажа байха үедэ хүндэтэ совет айлшан хани ёhоной албанай хэрэгээр ерэхэнь гэжэ Кубын компартиин ЦК-гай гэшүүн, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министрэй орлогшо Флавио Браво ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Промышленна ба хүдөө ажахын продукци бүри ехээр үйлэдбэрилхын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин ашаг үрэ үргэдхэхын түлөө хүдэлмэришэн, хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй оролдодогые нүхэр Л. И. Брежневэй хараха байhанда баясанабди гэбэ.

Кубын арадай ажахын туйлалтанууд тухай дурдахадаа, үнгэрhэн жэлдэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд түсэбөө 5 процентээр үлүүлhэн байна гэжэ тэмдэглээ. Энэнь ямар ушар удхатайб гэхэдэ, 1972 онойхитой жэшэбэл, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн хүнгэн промышленностьда—12 процентээр, эдеэ хоолой промышленностьда—9 процентээр дээшэлhэн байна.

Арадай ажахын бусад олон hалбаринуудта урдань амжагдаагүй hайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа гэжэ Ф. Браво тэмдэглээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар хүн зониие хангаха хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагдаба. Продукциин шанар, мүн ажаhуудал хангадаг албанай хүдэлмэри hайжаруулхын тула ехэ оролдолго гарганабди.

Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай интернациональна туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлhэнэйнь түлөө Леонид Ильич Брежневэй ерээд байха үеэр совет арадта гүнзэгы сэдьхэлhээ баясхалан хүргэхэбди гэжэ Ф. Браво хэлэнэ.

УЛААН-БААТАР

Хүдөөгэй ажалшад мүрысэнэ

ТАСС

1974—1975 онуудта адууhа малаа гарза хоролгогүйгөөр харууhалхын тула хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхые МНРП-гэй ЦК, МНР-эй Министрнүүдэй Совет, Монголой Профсоюзуудай Центральна Совет, Залуушуулай Монголой Революционно Союзай ЦК соносхобо. Адууhа малаа гээлтэ хоролтогүйгөөр харууhалха гээшэ мал ажалые тогтууритай hайнаар хүгжөөхэ, орон дотор малай тоо толгой олошоруулха талаар түсэбтэ табадахи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга нүхэсэл болохо байна гээд тусхай тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ГАВАНА

Түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдөө

ТАСС

Кубын нефть болбосоруулдаг заводуудай хүдэлмэрилэгшэд 1973 оной үйлэдбэриингөө түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые согсолхо зүблөөн дээрэ Кубын Компартиин ЦК-гай секретариадай гэшүүн Педро Марст Приего үгэ хэлэхэдээ, эдэ предприятинуудай ажалшадай хүдэлмэрие үндэрөөр сэгнэhэн байна. Ороной нефть болбосоруулгын промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай Кубада ехэ туhа хүргэжэ байhыень тэрэ онсолон тэмдэглээ.

БЕЛГРАД

В. И. Ленинэй зохёолнууд Югославида хэблэгдэбэ

ТАСС

В. И. Ленинэй зохёолнуудай гүйсэд суглуулбариин түрүүшынь 10 том сербохорват хэлэн дээрэ Белградта хэблэгдэн гараба. Гүйсэд суглуулбари 40 томhоо бүридэхэ. Энэнь совет орондо 5-дахяа хэблэгдэhэнэй үндэhөөр бэлдэгдэжэ байна.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай гүйсэд суглуулбари 1976 ондо хэблэгдэн гараха.

УЛААН-БААТАР

Социализмын замаар дабшана

ТАСС

Байгша ондо Арадай Монгол орон социализмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулгые дүүргэхэ хэрэгтэ шухала ехэ алхам хэхэ байна. 1974 ондо ниитын үйлэдбэриин ургалта хангалгада ехэ анхарал хандуулагдаха байна гээд «Үнэн» газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ. Арадай ажахын үйлэдбэриин гол фонднууд — 11,2 процентээр, ниитын валова продукци үйлэдбэрилгэ — 6,6 процентээр, национальна ашаг олзо — 6,7 процентээр, ажалай бүтээсэ 4 процентээр ургаха байна.

Нёдондо жэлэйхитэй жэшэхэдэ, арадай ажахыда мүнгэ hомололго 6,5 процентээр үргэдхэгдэжэ, 1.330 миллион тугригта хүрэхэ юм. Энээнэй 74,1 процентнь материальна үйлэдбэриин hалбарида гаргашалагдаха. Эдэ бүгэдын ашаар ороной элдэб районуудта промышленна хэдэ хэдэн шэнэ предприятинууд баригдахаар түсэблэгдэнэ.

Промышленностьда, хүдөө ажахыда үйлэдбэрилэгдэhэн продукциин шанар hайжаруулагдаха, эд бараанай ассортиментнь үргэдхэгдэхэ байна.

ДАККА

Хүтэлбэрилхы партиин съезд

ТАСС

Бангладешэй хүтэлбэрилхы партиин—арадай лигиин хоёрдохи съезд эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Ороной политическэ ба экономическа байдал тухай партиин генеральна секретарь З. Рахманай хэhэн элидхэлые, эмхидхэлэй хэдэ хэдэн асуудалнуудые съездын делегадууд зүбшэн хэлсээд, хүтэлбэрилхы шэнэ органуудые hунгаа. Съезд партиин Уставта, программада заhабаринуудые оруулаа.

А. М. Камаруззаман — арадай лигиин түрүүлэгшээр, Зиллур Рахман генеральна секретаряар hунгагдаа. Премьер-министр Муджибур Рахман партиин түрүүлэгшын тушаалhаа бууба. Юундэб гэхэдэ, Уставай ёhоор, нэгэ хүн партида, правительствада хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлжэ шадахагүй байна.

СССР-эй, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Югославиин, Индиин, Египедэй, Ирагай, мүн бусад оронуудай делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадаа.

ПЕКИН

Сиша гэдэг олтирогууд шадар зэбсэгтэ хёмороон болобо

ТАСС

hүүлэй үдэрнүүдтэ Сиша (Парасельскэ) олтирогуудай райондо КНР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй хоорондо хёмороото тулалдаан болоhон байна гээд Синьхуа агентство мэдээсэбэ. Эдэ олтирогууд Хайнанай аралhаа зүүн-урдуур, Урда Хитадай далай соо байдаг юм.

Январиин 15-hаа хойшо сайгон захиргаанай сэрэгэй корабльнууд, самоледууд манай орондо хабаатай Сиша гэдэг олтирогуудай агаарай дайда руу, уhа руу хэдэ дахин нэбтэрэн орожо, хүсөөрөө манай олтирогуудые эзэлэн, загаhашадыемнай, далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй патрульда байhан корабльнуудыемнай буудаhан байна гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Хитадуудай үлдэгдэн намнагдаhан Парасельскэ бүлэг аралнуудай нэгэ олтирог дээрэ десант буулгаха hэдэлгэ Урда Вьетнамай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй корабльнууд хээ гээд американ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Эдэ олтирогууд дээрэ байhан сайгон сэрэгүүдэй подразделенинүүдые КНР-эй самоледууд бомбодоhон, сэрэгэй корабльнууд десантнуудые буулгаhан байна. Далай дээрэ болоhон байлдаанай үеэр Урда Вьетнамай нэгэ корабль уhанда шэнгээгдээ, гурбаниинь hандаагдаа. Хитадай талаhаа нэгэ корабль шэнгээгдэhэн байха юм.

КАИР

Египедэй хүн зоной тоо

ТАСС

1973 оной hүүл багта Египедэй хүн зоной тоо 36 миллиондо хүрэhэн байна. Эдэнэй 18.175.500-ниинь— эрэшүүл, 17,824.500-ниинь — эхэнэрнүүд.

Египедэй Араб Республикын статистикын түбэй управлениин түлөөлэгшын мэдүүлhэнэй ёhоор, жэлдээ орон дотор хүн зоной тоо 787 мянгаар нэмэнэ.

ҮНШАГТЫ, hОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

БУРЯАД АРТИСТ ЯПОН ОШОБО

«Совет Социалис Сибирь» гэhэн выставкэ Японда нээгдэнхэй, оло мянган зониие hонирхуулна. Энэ выставкэдэ орогшодто концерт харуулхын тулада совет 18 артистнар Япон ошоhон байна. СССР-эй арадай артист, Буряадай оперо, баледэй театрай дуушан Лхасаран Линховоин эдэнэрэй дунда бии.

Манай корр.

АВТОМАШИНА

ХОРИДОХИ зуун жэлдэ ехээр автомобиль түргэнөөр олошоржо эхилhэн байна. Хэрбээ 1900 ондо бүхы дэлхэй дээрэ 5000 хүнгэн машина бүтээгдэн гаргагдаhан байгаа hаа, 1925 ондо — 4 миллион, 1972 ондо — 28 миллион шахуу хүнгэн машина гаргагдадаг болоод байба.

Иигэжэ автомобилиин үйлэдбэри—машина бүтээлгын шухала hалбари болонхой. Хүнгэн машина гаргадаг мүнөө сагай үйлэдбэри тус тус деталь, агрегадуудые гаргадаг болгожо мэргэжүүлэгдэнхэй.

Америкын Холбоото Штадууд хүнгэн машина эгээл олоор—жэлдээ 8,8 миллион гаргана. hүүлэй үедэ Япон 2-дохи hуурида гараба. Энэ орондо автомобиль бүтээлгэ ехэ түргэнөөр хүгжэжэ байна. hүүлэй арбан жэл соо эндэ автомобиль бүтээлгэ 20 дахин ехэ боложо, нэгэ жэл соо 3,7 миллион хүрэтэр гаргагдана.

ФРГ Франци хоёр гурбадахи, дүрбэдэхи hуури эзэлнэ. Зүгөөр эдэ хоёр гүрэн гаргаhан автомобилиингаа 60 процентые гадаадын оронуудта худалдана. Эдээнтэй тэн тэрээн Япон наймаа хэлсэнэ.

hүүлэй арбан жэл соо дэлхэй дээрэ хүнгэн автомашинын тоо плангаяа түргэнөөр олошороо. 1973 оной эхеэр эдээнэй тоо 218 миллион шахуу болобо. Хэрбээ жэлдээ 19 миллион шахуу автомобиль гаргагдадаг байгаа hаа, энэ зуун жэлэй эсэстэ автомобилиин тоо 500 миллион болохо юм ха. Автомобилиин түхэл янза (марка, модель) жэгтэй олон ааб даа.

ЭЛЕКТРЫН ХҮСӨӨР

ЭЛЕКТРЫН хүсөөр ябуулагдадаг гэжэ совет транспортые нэрлэхэ ёhоороо нэрлэдэг юм. Электрын хүсэндэ оруулагдаhан иимэ ута түмэр харгы дэлхэйн ондоо оронуудта байхагүй. 36 мянга гаран километр утатай харгыда электровозууд ябана. Шэрэгдэдэг бүхы ашаанай хахад хубинь түмэр харгыгаар зөөгдэнэ. Үнгэрэгшэ 1973 ондо үшөө 900 километр харгы электрын хүсэндэ оруулагдаа.

Түмэр замшадай ажалда электронно техникэ туhалдаг болоо. Түмэр харгын томо томо станцинуудта ЭВМ хүдэлнэ. Урданай паровозтой холбоотой ажал хэгшэд—кочегарнууд, пешэн сэбэрлэгшэ гэхэ мэтын ажалтай зон мүнөө угы болонхой. Эдээнэй орондо оператор, программист гэхэ мэтын шэнэ мэргэжэлтэд бии болонхой.

ХҮДЭЛМЭРИИН НЭГЭ МИНУТА

Хүдэлмэриин саг гээшэ манай хамтын баялиг мүн. Он жэлэй ошохо тудам минута бүхэн улам үнэтэй боложо байна. Жэл ерэхэ бүри нэгэхэн минута соо бүри ехэ эд хэрэгсэлнүүд бүтээгдэнэ, олон байра баригдана, ехэ нефть абтана, олон машина гаргагдана. Хэрбээ 1928 ондо манай ороной электростанцинууд 10 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргадаг hаа, 1940 ондо — 100 мянган киловатт-час, 1972 ондо — СССР-тэ «электрын» нэгэ минута 1,5 миллион киловатт-частай адли болоо.

1973 ондо булад хайлуулагшад нэгэ минута соо 250 тонно булад шудхаба. Энээнтэй хоёр тоо сасуулая: 1928 ондо нэгэ минута соо 8 тонно булад, 1940 ондо 35 тонно булад шудхагдадаг байhан юм.

Юhэдэхи табан жэлэй нэгэ минута бүхэндэ совет промышленность 900 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргана. Энэл саг соо 220 дүрбэлжэн метр талмайтай байра баригшад совет хүнүүдтэ үгэнэ. Табадахи табан жэлдэ энэ тоо 90 дүрбэлжэн метр байhан юм.

Машина бүтээгшэд нэгэ минута саг гээхэдээ, 1100 мянган түхэригэй шэнэ машина, станок, элдэбын түхеэрэлгэ дүтуу үгэнэ гээшэ. Энэ тоое продукци дээрэ болгожо тайлбарилхада: 400 мориной хүсэтэй 5 трактор, 16 автомобиль, тэрэнэй 9-ниинь хүнгэн, 48 мянган түхэригэй элдэб прибор, автоматикын хэрэгсэл, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин 11 мянган түхэригэй машина, түхеэрэлгэ, 30 мянган түхэригэй хүдөө ажахын машина болоно.

Ажалай нэгэ минутын сэн иимэл даа.

«Агитатор» журнал.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Эрдэм ба түрүү дүй дүршэлэй холбоон» — түрүү бэшэг. «Тодорхойлхы. дүрбэдэхи жэлдэ — амжалтатай эхин» — суглуулбари. СССР-эй МИД-эй КНР-эй посольстводо хэhэн ното. Шалгалтын рейдын материал.

Хоёрдохи хуудаhанда: Захааминай партийна конференциин тоосоон. Улаан-Үдын аймагай hаалишадай хөөрэлдөөн.

Гурбадахи хуудаhанда: «Уран зураашын болбосорол» — хөөрэлдөөн. Шэнэ номууд. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Нютаг нютагай hонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» харуулна.
14.35 — hүүлэй hонин. 14.45 — hурагшадта — «Минии хэлэн — минии нүхэр». Ород хэлэнэй олимпиадын түгэсхэлэй дамжуулга. 15.45 — Үхибүүдтэ — «День полный забот» — Свердловскын студиин документальна фильм. 16.00 — «Дуун-73» (үнгэтэ). 17.05 — 17.15 — Забhарлалга. 17.15 — «Дуун-73» (үнгэтэ). Үргэлжэлэл. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Ленин 1918 ондо» — уран hайханай фильм.

Улаан-Үдэ харуулна.
21.15 — «Элүүр энхэ байдал» — телевизионно журнал (буряадаар). 21.35 — Телевизионно hонин. 21.55 — «Хүдөөгэйхидтэ — түрүү дүй дүршэл» гэhэн дамжуулга (буряадаар).

«ОРБИТА» харуулна.
22.15 — «Мо-лод-цы!» — залуушуулай спортын программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн (үнгэтэ). «Спартак» — «Динамо» (М).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна.
Буряадай телевидениин ба радиогой арадай оркестрэй солистнарай концерт.

«ОРБИТА» харуулна.
21.15. — Л. Бетховен. Оркестрэй наадаха фортепианын № 1 концерт. 21.50 — «Булын дүрсэ» — телевизионно документальна фильм.

САГАН УЛАРИЛ

Республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, Байгал шадар багаханаар саhан орохо. 22-27 градус хүйтэн болохо. Байгалай урда эрьеэр 17-22, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 31-33, үдэртөө 24-26 градус хүйтэн болохо.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной январиин 23. □ 4-дэхи хуудаhан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-01324. Заказ № 00444